

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25 —; za ino-
zemstvo Din 40 — neobvezno.

Oglaš po tarifi.

Uredništvo:

Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta
šte. 16/1. — Telefon šte. 72.Nočna redakcija: od 19. ure naprej v
Knafljevi ul. št. 5/1. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Ljubljana, 17. decembra.

Kot odgovor na prizadevanja dosedaj še neznanih zapletenih intrig proti ljubljanski univerzi ter kot odgovor na nedeljska izjava prosvetnega ministra Stjepana Radića na shodu v Mariboru, tikalo se naše najvišjega kulturnega zavoda v Ljubljani, so se v naglici zbrali glavni predstavniki političnih, kulturnih, gospodarskih in stanovskih organizacij v Ljubljani, da dokumentirajo merodajnim faktorjem v državi svojo najodločnejšo voljo, brezpogojno čuvati ljubljansko univerzo. Spomenica, ki so jo te organizacije podpisale in v kateri so bili povzročeni važni argumenti za ohranitev ljubljanske univerze tako z državnega, narodnega, kakor tudi še specialno s slovenskega in ljubljanskega stališča, ima tudi nalogo, opozoriti na nameravani atentat proti univerzi v Ljubljani vso jugoslovensko javnost, da bo o tej nameri vsaj pravilno informirana.

Akcija za ohranbo ljubljanske univerze je spontani izraz razpoloženja vseh, ki imajo pri srcu dobrobit ljubljanske univerze. Zato so se ji pridružile vse centralne organizacije, ki imajo svoj sedež v Ljubljani. Da bi akcija ne došla niti suma, da zasleduje kako separatno politično smer, ji je stopila na čelo ljubljanska mestna občina in predsednik njenega sveta. Vodenje in izvedba je bila tako, da se ji lahko pridružijo tudi vse ostale politične stranke, ne glede ali so v vladi zastopane ali ne. Še prav posebej se je povdralo, da treba enkrat za vselej na manifestanten način dokumentirati, da pri nas ni nihče proti ljubljanski univerzi ter da je za nas vprašanje obstoja našega vseučilišča gotovo dejstvo, o katerem sploh nobene debate več ne pripuščamo.

Pričakovali smo, da bo naša vladna stranka gosp. Pucelja in Prepeluha prva, ki bo podpisala manifest ter tako javno dokumentirala, da le vsaj slovenski del radičevske stranke proti demontaciji ljubljanske univerze. Mesto tega smo doživeli, da je zastopnik »Zveze slovenskega kmetijskega ljudstva« na nedeljskem medstrankarskem sestanku sicer bil prisoten — sedaj ni bilo iz njegov iste »Zveze« lažno, da se ona teh sestankov sploh ni udeležila — ter še celo poskušal demantirati namero sedanjice prosvetne uprave, pri drugem sestanku, v torek zvečer, pa je očigledno radi Radičevega govora izostal ter skupno akcijo bojkotal. Ta korak puceljevcev in prepeluhovcev ni samo izdalstvo, zagrešeno nad interesi ljubljanske univerze, marveč tudi izdalstvo nad interesi kmetijskega stanu v Sloveniji, kateremu obljubila Puceljeva stranka s politiko svoje »hrvatske seliaške demokracije« hvalno bodičnost. Nesporo je večina slušateljev ljubljanske univerze kmetijskih sinov, rojenih pod slovensko kmetijsko streho in mnogim bi bilo nadaljno študiranje sploh nemogoče, ako bi ne bilo univerze v Ljubljani.

Zaman bi bilo gosp. Pucelja ali Prepeluhu dopovedati, da je njuna abstinenca pri skupni vseučilišni akciji ne le nelegalna in grdo dejanje, za katerega ni absolutno nobenega opravičila. Za slovensko javnost pa je ponašanje »Zveze slovenskega kmetijskega ljudstva« dokaz nemožnosti ter njeno popolno odvisnost od hrvatske politike gosp. Radića. Ni zastoj gosp. Stjepan Radić predsednik slovenskih radičevcev, g. Pucelja pa je njihov podpredsednik za ljubljansko oblast. Radić je samo izpregovoril, na so mu vsi slovenski radičevci padli na kolena. Niti enega od njih nismo čuli, da bi se drznili usta odpreti, da bi negoval nameri proti univerzi v Ljubljani.

Ni bila nikakoli politična nujnost, da so slovenski radičevci tako postopali. Ni res, da jih je kdo vprašal ali prosil za »politično moč«, s katero se sedaj jalovo opravičilo češ, da ima njihova »Zveza« zelo malo slovenske politične moči. Šlo je za skupno manifestacijo, za skupno dokumentiranje enotne volje in zahteve vseh ljubljanskih organizacij. Radičevci niti manifestirati nečeno ter dokazujejo da je zanje politika samo klobasa. Mišlimo si lahko, kako velika mora biti njihova ponižnost in vdanost pred Radićem šele v zadetih, ki se odigravajo za kulisami, ne pa na odrtem odru celokupne slovenske in jugoslovanske javnosti.

Ni ga dneva, da bi g. Pucelj ne napravil usodne pogreške v svoji politiki. Kup njegovih grehov naglo raste in ne bo dolgo, ko bo pod njim omagal. Dokler je bil g. Pucelj še predsednik »Samostojnih kmetov«, je imel vendarle še izgledov na lepšo bodočnost, odkar se je slepo udaljal velikohrvatski radičevščini ter postal Radićev preizkušnik, je njegova politična opravičenost čudno, venski kmeti sploh prenehala. Med slo, ni, da g. Pucelj zapušča tudi že njegovi najboljši sobojevniki v nekdanji SKS.

Rekonstrukcija še ta mesec?

Razpoloženje v radikalnih vrstah. — Vse je v Pašičevih rokah. Seja finančnega odbora.

Beograd, 17. decembra. p. V političnem življenju je nastalo danes popolno zatišje. Nikakih važnejših političnih dogodkov ni bilo. Delo vlade je počivalo radi praznovanja rojstnega dne kralja Aleksandra.

Nocoj je imel vaš dopisnik priliko govoriti z nekaterimi uglednimi radikali o položaju. Po izjavah teh prvakov radikalne stranke je položaj v njihovem klubu tako kritičen, da mora brezpogojno v najkrajšem času dovesti do temeljitih pretresljev in do sprememb. Ministrski predsednik Pašić dobro pozna nezadovoljnost, ki vlada v radikalnem klubu proti nekaterim ministrom. Nekateri radikalni poslanci zahtevajo, naj se izvede rekonstrukcija kabineta in naj stopijo v vlado možje, ki imajo zaupanje kluba. Danes so v radikalnih vrstah zbirali podpise za prometnega ministra Radoljevića, ker so se pojavile vesti, da ta gospod ne prihaja v poštev pri rekonstrukciji vlade. Akcija ni imela uspeha. Do pozne večerne ure so prijatelji g. Radoljevića zbrali komaj 15 podpisov.

Radikalni klub ima jutri popoldne sejo, na čije dnevni redu je razprava o štedenju v državni upravi. Pričakujejo, da bodo na tej seji radikalni poslanci povedali svoje zahteve. Ker se ministrski predsednik Pašić počuti bolje, pride najbrže jutri sam na to sejo, da čuje nezadovoljnost posrednih svojih poslancev. Po zanesljivih informacijah je treba pričakovati večjih sprememb v vladi in to še ta mesec. Spremembe bodo precej obširne.

Tudi razmerje med obema strankama vladne koalicije je zelo napeto. Radikalni javno kažejo svoje nezadovoljstvo tudi z delovanjem ministra za šume in rudnike dr. Nikića, kateremu očitajo prav hude stvari.

Današnja »Politika« poroča, da so tekonočnega dneva vsi politični krogi posvečali največjo pozornost razvoju položaja v vladni večini. Ugotovilo se je, da so za sedaj odnošaji med

vladnimi skupinami še taki, da od te strani ne prete neposredni potresi. Uglednejši radikali, ki so o položaju dobro poučeni, priznavajo, da pripravljajo Pašić nekakšno akcijo. Kakšnega obsega naj bi bila ta akcija in koga bi zajela, je za sedaj še prezgodaj govoriti. Poučeni radikali ne dvomijo, da bo došlo do gotovega čiščenja v radikalnih vrstah. Vprašanje rekonstrukcije vlade, ki je v tesni zvezi z zapletenim položajem v radikalnem klubu, je popolnoma v Pašičevih rokah. Trdi se, da je Pašić že obvestil krono, da želi izvršiti nekatere izpremembe v vladi, da na za izpremembe se ni prišel pravi trenutek. Včeraj se je v političnih krogih trdilo, da do pravoslavni božičnih praznikov ne bo nobenih izprememb v vladi. Po pravoslavnem božiču pa bi izstopil iz vlade prometni minister Radoljević. Čigar resor bo začasno poverjen Uzunoviću ali pa Krsti Miletiću.

Beograd, 17. decembra. p. Jutri popoldne je seja finančnega odbora, na kateri se bo razpravljalo o nremljkih rudarjev v državnih rudnikih. Minister za šume in rudnike dr. Nikić je izdelal oravilnik, po katerem ima vsak rudarski nameščenec pravico do stanovanja in kurjave. Stanovanje ne sme biti onemileno in mora razen pritliklin obsegati eno do šestih sob, po potrebi in činu nameščenca. Za kurjavo dobe brezplačno 12 do 15 ton premora ali drv. Pravico imajo tudi do brezplačne razsvetljave. Ravnateljem, inženierem in višjim računskim uradnikom ter podobnim rudarskim nameščencem gre tudi slabo. Nadalje prejemajo v smislu tega pravilnika nameščenec v rudarskih podjetjih, ako so oženjeni, po štiri, sicer pa po dva kilograma soli na mesec. Pravico imajo tudi do dobave živin po nahajalni ceni. Grelo im tudi premije in ormetne do klade v znesku 250 do 1000 Din na leto in končno taničime v iznosu 4 do 12 odstotkov.

Ultimatum subotičkih profesorjev ministru St. Radiću

Zahtevajo tekom 10 dni zadoščenje za žalitve v mariborskem govoru g. Radića sicer bodo tožili. — Anel na ostale univerze. Ogorčenje v Vojvodini.

Beograd, 17. decembra. r. Mariborske izjave prosvetnega ministra Radića, tiče se vseučilišč, vzbujajo vedno večje ogorčenje. Osebnost njegova nepremišljena karakterizacija pravne fakultete v Subotici povzroča najostrejšee obsojanje v interesirani javnosti.

Današnja »Politika« objavlja poseben uvodnik »V obrambo subotičke fakultete«, v katerem je obrazložen historijat vojvodinske borbe za edino fakulteto. Sklepoma uvodnik poudarja, da vsakdo, ki pozna te borbe in vsakdo, ki ve, da subotička pravna fakulteta dostojno izpolnjuje svoj namen, ne more pristati na to, da bi se Vojvodini, ki z 79% prebivalstva v državi daje isti 25 odst. njene produkcije, odvzela fakulteta, o kateri je sanjala 60 let in je vedno bila pripravljena žrtvovati se zanj.

Ohenem objavlja »Politika« obsežno izjavo profesorjskega sveta subotičke pravne fakultete, ki ostro zavrača žalitve od strani prosvetnega ministra Radića in poudarja: »Ako g. ministar Radić tekom 10 dni po objavljenju te izjave ne demantira svojih besed in na ta način ne da dolžne satisfakcije subotički fakulteti in njenemu profesor-

skemu kolegiju, se proti gosp. ministru vložijo tožba pri pristojnem sodišču».

Končno izjava posebej opozarja rektorja beogradske univerze kot prvega starosta ter udruženja vseučiliških profesorjev v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani, na nezaslišano žalitev ugleda in dostojanstva ne samo subotičkih vseučiliških profesorjev, marveč tudi onih iz cele države, storjeno od strani ministra Radića pred celo državo in inozemstvom; vsi navedeni se zatorej naraščajo za moralno podporo v tej zadevi. — Profesorjski zbor subotičke fakultete je svojo izjavo dostavil predsedniku ministrskega sveta, prosvetnemu ministru, udruženju vseučiliških profesorjev ter vsem univerzam.

Kakor nadalje poroča »Politika«, se je v zvezi z izjavami ministra Radića o ukinitvi subotičke fakultete pojavilo veliko nezadovoljstvo tudi v Novem Sadu. Tamošnja Matica srbska je prevzela inicijativo ter za 20. t. m. sklicala konferenco vseh intelektualcev. Na tej konferenci, kateri bo predsedoval boški episkop Irinej, bo vojvodinska intelektualna javnost najenergičnejše nastopila proti nameram prosvetnega ministra Radića.

Mussolini za uvedbo smrtno kazni

Rim, 17. decembra. e. Senat je na današnji seji nadaljeval razpravo o zakonskem načrtu za zboljšanje kazenskega zakona. Vadni poročevalce pravosodni minister Rocco se je zahvalil posebnim komisiji, ki je z največjo natančnostjo izvršila vsa dopolnilna dela k zakonskemu zakonu. R. formula kazenski kazenski se je v prvi vrsti bavila s problemom kazni. Do včeraj se v Italiji veljale doktrine, nasprotne smrtni kazni, ki so naglašale, da je človek poedinec cilj in da zaradi tega ne more postati predmet splošnega ustrahovanja. Govornik in sedanja fašistovska vlada pa sta nazirala, da je človek poedinec sredstvo in nikakor ne cilj. V vojni žrtvuje življenje brezštevilno najvzornejših državljanov, zakaj naj bi se potem ne obojdel na smrt zločince, ki je v nedolgo človeški družbi. Kakor znano, doslej v Italiji niso imeli smrtno kazni.

Italijanska kraljica-mati resno zbolela

Bordighera, 17. decembra. e. Kraljica mati Margherita je nevarno obolela. Zdravnik dr. Ovelli je ugotovil vnetje pljuč. Danes sta prišla v Bordighero italijanski kralj in kraljica.

Viharna otvoritev češkega parlamenta

Razgrajanje komunistov, Nemcev in Hlinkovcev. — Malypetr izvoljen za predsednika.

Praga, 17. decembra. s. Novo izvoljena poslanska zbornica se je danes prvič sestala. Ker so se med koalicijskimi strankami še v zadnjem hipu vršila pogajanja glede sestave predsedstva, se je otvoritev seje zavlekla skoro za celo uro. Ker ministrov ni bilo v zbornico, so začeli komunisti in nemški nacionalci razgrajati. Sekundirali so jim tudi Hlinkovci. Slišali so se kliči: »Vlado so ukradli!« Ko so ministri naposled vstopili, se je vihar še povečal, zlasti ko je prišel poštini minister msgr. Šramek, katerega so Nemci obsuli z očitki radi odpuščenja nemških poštini uradnikov.

Ko je zavzel svoje mesto ministrski predsednik Švehla, so začeli komunisti, Hlinkovci in nemški nacionalci živigati, tolči po pulth, rjoveti in peti. Bil

je tak kraval, da ni bilo mogoče razumeti niti besede in da se je izgubilo v hrupu tudi zvonjenje, s katerim si je hotel Švehla priboriti posluš. Ministrski predsednik je zato sredi razgrajanja otvoril sejo in prečital dekret o otvoritvi zasedanja. Šele nato se je nemir malo polegel, da so se mogle vršiti volitve predsedstva. Oddanih je bilo 294 veljavnih glasov. En glas je bil neveljaven. Bivši notranji minister, agrarec Malypetr je dobil 186 glasov ter je bil s tem izvoljen za predsednika. Per acclamationem so bili nato z večino glasov izvoljeni štirje podpredsedniki, in sicer klerikalec Dostalek, socialni demokrat Stivin, narodni socialist Staviček in nemški agrarec dr. Spina.

Izjalovljena misija dr. Kocha

Demokrat dr. Koch je vrnil mandat za sestavo vlade velike koalicije, ker so socialni demokrati odbili njegove predloge. — Dr. Luther in dr. Stresemann bosta vodila še nadalje vladne posle.

Berlin, 17. decembra. s. Današnja seja voditeljev strank pod predsedstvom dr. Kocha je bila zelo kratka.

Posl. Müller-Franken (soc. dem.) je podal nastopno izjavo: Socialnodemokratska frakcija izjavlja, da se le posl. Koch, čigar republikansko prepričanje in demokratska zanesljivost sta izven vsakega dvoma, zelo potrudil, da naša baza za vlado velike koalicije, ki bi bila sprejemljiva za socialne demokrate, frakcija pa mora ugotoviti, da vseh pomanjkanj popustljivosti od strani nemške ljudske stranke, zlasti v socialno-političnih in gospodarskih vprašanjih ni dala nenehne jasne stališča. Frakcija ne more videti v formulaciji, ki je bila predložena stranki na podlagi razgovorov, nobene ugodne podlage za sestavo vlade velike koalicije. Tudi nemška ljudska stranka je izjavila, da ima sicer nekaj pomislekov, da pa sprejme podane smernice. Isto izjavo je podala de-

demokratska stranka. Centrum je izjavil, da je že sprejel podane smernice.

Posl. Koch je ugotovil, da so njegova prizadevanja za sestavo vlade velike koalicije ostala brez uspeha. Popoldne je posl. Koch poročal državnemu predsedniku Hindenburgu o svojih prizkusih ter mu nato vrnil mandat za sestavo vlade.

V parlamentarnih krogih prevladuje mnenje, da vladna kriza pred novim letom ne bo rešena in da bo moral končno zopet dr. Luther sprejeti mandat za sestavo vlade.

Berlin 17. decembra k. Z ozirom na božične počitnice državnega zbora je državni predsednik Hindenburg naprosil državnega kancelarja in zunanjega ministra, naj še nadalje vodita posle. Državni predsednik bo storil svoje sklepe v vprašanju sestave nove vlade pravočasno pred 12. januarjem, ko se zopet sestane parlament.

Italijanski parlament odobril konvencijo o vo njih dolgovih

Buren protest proti konvenciji v ameriškem parlamentu. — Koliko škode imajo Zedinjene države.

Rim, 17. decembra. e. Zbornica je na današnji seji nadaljevala razpravo o washingtonskem dogovoru. Posl. Agato Spodo je pri pomnil, da je z washingtonskim dogovorom v zvezi tudi vprašanje ureditve italijanskih dolgov v Angliji. Toda ureditev teh dolgov pod istimi pogoji kakor v Ameriki bi pomenila velik udarec za italijansko finančno bilanco: Zakaj reparacijske svote, ki jih mora Nemčija plačevati Italiji, bi v l. 1987 dosegle znesek komaj 730 milijonov dolarjev, medtem ko znaša sedanjí italijanski dolg napram Angliji 1100 milijonov dolarjev. Glolit, bivši min. predsednik je izjavil, da odgovorja v Washingtonu sklenjena pogodba interesom Italije, ter je izrazil svoje prepričanje, da se morajo v odnošaji napraviti ino-

zemstvu pozabiti vsi strankarski in notranji spori. Zakonski načrt o washingtonski pogodbi je zbornica odobrila.

Washington, 17. decembra. e. Senat je danes razpravljalo o vprašanju dolgov. Seja je bila zelo burna. Senator Howoll je naglašal, da bodo Zedinjene države na podlagi sklenjene pogodbe dobile od Italije le 1% prvotnega dolga od sedanje vrednosti ter 1,6% obresti tekom 62 let amortizacijske dobe. Senator Harrison je pripomnil, da bo ureditev italijanskih dolgov veljala davkoplačevalce Zedinjenih držav nič manj kot 3 milijarde dolarjev. Senator Smeot je rekel, da dvomi, da bi Italija mogla plačati obljubljeno svoto.

Veliki zameti po vsej državi

Zaradi velikega snega je otežkočen promet na Hrvatskem, v Vojvodini, v Srbiji, Črni gori, Bosni in celo v Dalmaciji. — Več železniških in drugih nesreč.

Beograd, 17. decembra. p. Včeraj je zapadel sneg po vsej Vojvodini in Dalmaciji kakor tudi v Sibiji in južni Srbiji. Zaradi tega je zelo otežkočen železniški in telefonski promet. Današnji potniški vlak, ki je odpeljal zjutraj iz Subotice proti Novemu Sadu, se je moral vrniti, ker ni mogel predreti snežnih in ledenih plasti na progi. Odposlani so na progo pomožni lokomotivi s plugom, a se je plug polomil, tako da so morali led razbiti s krampi. Tudi potniški vlak iz Rume v Vrdnik je ohtičal v snegu. Odposlan je bil pomožni vlak iz Rume in ko so progo očistili, je lokomotiva potniškega vlaka odpeljala dalje samo dva vagona, ostale pa je do Vrdnika potiskala pomožna lokomotiva. Promet na tej progi je popolnoma prekinjen. Potniški vlak iz Novog Sada je ohtičal v snegu v neposredni bližini Stare Pazove. Čiščenje proge je trajalo dve uri. Sneg pada še nadalje. Med Brodom in Zagrebom pada neprestano sneg in je železniški promet zelo otežkočen. Vsi vlaki imajo velike zamude.

Iz Ljice poročajo, da so tamkaj vse ceste zametene, tako da je vsak promet nemogoč. Na posameznih krajih je sneg zapadel dva metra visoko. Ljice so popolnoma odrezane od ostalega sveta.

Sarajevo, 17. decembra. n. Že dva dni pada v Sarajevu in širši okolici gost sneg. Vse hiše in ulice tiče globoko v snegu. Včeraj popoldne ob 4. so je podrla streha na neki hiši, zvečer ob 9. pa streha hiše peka Povića. Ogroženih je tudi več drugih hiš, ker so strehe že trhle. Vse železniške proge so zametene. Debel sneg ovira povsod promet. Pri postaji Rastavica je skočila lokomotiva in nekaj voz tovornega vlaka iz tira; k sreči ni bilo žrtv. Osební vlak iz Bro-

da, ki je danes odšel proti Sarajevu, je ohtičal v snegu pri Vranduku. V snežnih zasmetih je ohtičal pri Pazariću osebni vlak, ki je odšel včeraj popoldne ob 3. iz Sarajeva, in tiči še vedno v njem. Na mostarski progi so se morali ustaviti vsi vlaki na postaji Konjic, ker ne morejo dalje.

Kotor, 17. decembra. p. Tu je zapadel sneg v toliki množini, kakor dosedaj še ne pomnimo. Ves cestni promet med Kotorom in Cetinjem je popolnoma ustavljen. Ze itak opasne serpentine na tej progi so postale neprehodne. Sneg je potgal tudi skor vsa telefonska in železniška zveza v Črni gori vendar pa jih sproti popravljajo.

Niš, 17. decembra. n. Na progi Vranja-Niš je skočila davi lokomotiva osebnega vlaka iz tira radi ledu in visokega snega. Promet je bil ustavljen cele štiri ure. Nesreč ni bilo.

Skopje, 17. decembra. p. Že tri dni pada sneg neprestano. Ponekod je zapadel nad meter visoko. V bližini vasi se pogosto pojavljajo tolpe volkov in lisic, na katere prireajo seliaki vsak dan love.

Bitolj, 17. decembra. n. Zaradi velikega zameta niso mogli danes dospeti semkaj vlaki. Ponekod je zapadel nad meter snega. Zato je ustavljen ves promet in mesto Bitolj je odrezano od ostalega sveta.

Novi švicarski predsednik

Bern, 17. decembra. s. Zvezno zborovanje je izvolilo za zveznega predsednika za leto 1926. zveznega svetnika Heberlina, za podpredsednika pa zveznega svetnika Motta. Dosedanji zvezni svet je bil brez opozicije zopet izvoljen.

Darujte za Sokolski Tabor

Občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo

Ljubljana, 17. decembra.

Danes se je vršil v dvorani Mestnega doma občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo, ki je mogel radi enourne zakasnitve Stajarskega vlaka pričeti šele ob 11. dopoldne.

Predsednik družbe, g. Ivo Sancin, je uvodoma konstatiral sklepčnost, naglašujoč, da je zastopanih na občnem zboru 100 podružnic s 167 delegati. Pozdravil je delegate ter oblastnega kmetijskega referenta g. Zidanška kot zastopnika mariborskega velikega župana. Na njegov poziv so se nato zborovalci povodom kraljevega rojstnega dne dvignili s sedežev in navdušeno vzklikali viadaru, ki mu je bila odposlana vdanostna čestitka, ministru za kmetijstvo pa brzojavni pozdrav. S toplimi besedami se je predsednik spominjal tudi od zadnjega občnega zbora umrlih zaslužnih članov družbe: bivšega družbinega predsednika in generalnega ravnatelja Gustava Pirca, Ivana Belleta, Martina Jelovška, P. Dularja, Rada Švigića, Ivana Stubla, Frana Prijatlja in dr. Verstovška. Zborovalci so se v počaščenje njihovega spomina dvignili in jim zaklicali: Slava!

Družbeni tajnik inž. Rado Lah je nato prečital

poročilo o delovanju glavnega odbora ter družbe za poslovni let 1923. In 1924. Zadnji redni občni zbor se je vršil 8. novembra 1922., na katerem je bil sprejet proračun za leto 1923., zvišana udolina na 20 Din in izvoljena ena tretjina novih odbornikov. Meseca maja 1923. je preminul predsednik družbe ravnatelj Gustav Pirc, kakor je v smislu pravil prevzel predsedništvo tedanji podpredsednik prof. Evgen Jarc. Ker so nato v odboru nastali spori, ki se niso dali poravnati mirnim putem, je vlada razpustila glavni odbor in imenovala za vladnega komisarja g. svetnika Frana Žuneka. Ta je razpisal občni zbor za 30. januarja 1924. z delegati, izvoljenimi leta 1923. Ta občni zbor pa je ministrstvo za notranje zadeve prekalilo, kakor je bil komisar g. Župnek razrešen svojih dolžnosti in imenovan na njegovo mesto prof. Evgen Jarc, ki je sklical nov občni zbor za 17. november 1924. z delegati, izvoljenimi l. 1924. S sklepom z dne 10. oktobra 1924. je Državni svet odločil, da se vlada nima vmešavati v notranje poslovanje Kmetijske družbe, kakor je 10. novembra 1924. ljubljanski veliki župan razrešil vladnega komisarja prof. Jarca in imenoval na njegovo mesto dr. Frana Šneller-Muysa. Na občnem zboru dne 15. decembra 1924. za poslovno leto 1923. je bil nato izvoljen sedanji glavni odbor s predsednikom Ivo Sancinom. S tem je prenehalo tudi nenormalno stanje pri Kmetijski družbi.

Iz tajnikovega poročila sledi, da delovanje družbe v zadnjih dveh letih ni bilo tako uspešno, kakor bi bilo želeli. Zlasti je delo v podružnicah stagniralo. Stanje podružnic in udov je bilo sledeče: Leta 1923. podružnic 360 in 15.024 članov, l. 1924. podružnic 363 in 25.827 članov. Družbino glasilo »Kmetovalec« se je razširilo ne samo v Sloveniji, temveč tudi na Hrvaškem in v Srbiji, kar je pripisati zlasti oddelčnemu strokovnemu vodstvu tega lista, ki ga je leta 1923. prevzel znani kmetijski strokovnjak, kmetijski svetnik V. Rohman. Kmetijski potovalni pouk je širil družba potom strokovnjakov. V raznih podružnicah se je vršilo l. 1923. okoli 25 strokovnih predavanj. Ustanovitev kmetijskih mladinskih klubov po srbskem vzorcu se ni obnesla. Kar se tiče posredovanja pri oblasti, se je družba v prvi vrsti pridružila akciji za znižanje izvoznih carin za živino in druge kmetijske pridelke ter proti vplevanju pretiranih davkov na vino, zahtevala je večje kredite za pospeševanje živinoreje in tako dalje. L. 1897. ustanovljena rosnodinska šola je praznovala l. 1923. 25 letnico svojega obstoja. Družbina drevesnica v Šiški se je morala opustiti in zasadiiti nova na Poljanah, od katere bodo imeli sadjereci kmalu korist. Pašniki na posestvu Ivje so bili parcelirani in oddani v najem. Družba je posvečala pozornost vinarstvu in kletarstvu ter je podvela korake, da se prepreči uvoz italijanskih vin in doseže izvoz naših vin v Avstrijo in Češkoslovaško. Pospeševala je po možnosti tudi sadjarstvo potom svoje drevesnice, konjerejo z razstavami in živinorejo z dobavljanjem plemenskih bikov, mrisavcev, ovnov itd. Blagovni promet je znašal l. 1923. 269 vagonov blaga v vrednosti 12.726.402 Din. l. 1924. pa samo 198 vagonov v vrednosti 6.630.873 dinarjev.

Po tajniškem poročilu se je razvila živahna debata, katere so se udeležili delegat Makar iz Metlike, Černe iz Zg. Šiške ter Vodopivec iz Krškega, ki je ostro grajal, da je družba oddajala modro galico l. 1923. dražje, kakor trgovci. Naravnost burna pa je postala debata po prečitanih družbinega obračuna za leto 1923. In l. 1924. Delegat Černe iz Zg. Šiške je očital prof. Jarcu kot bivšemu vladnemu komisarju politične spekulacije v družbi, ki da jih je zagrešil na račun kmetov. Afera dobave modre galice, ki je končala s tragično smrtjo družbinega generalnega ravnatelja g. Pirca, je stala družbo silno mnogo denarja, istotako afera tainika inž. Laha. Mnogo hrupa je povzročilo tudi vprašanje delegata Ažmana, kje je dobil prof. Jarc l. 1924. denar za vpisovanje novih članov, svojih pristašev. Delegat Žebot je protestiral proti nasilnemu tolmačenju društvenih pravil l. 1924., češ, da so vrgli več tisoč pravilno sprejetih članov iz družbe.

G. Žebot je hotel delati politično propagando, zato ga je predsednik ponovno pozval, da naj govori k stvari, t. i. o obračunu za leto 1923. In 1924. Ker pa o tem ni ničesar vedel povedati, se mu je odvzela beseda. Hrup in prekanje je postajalo vedno hujše, tako da je izgledalo, da sploh ne pride več do mirne razprave. Situacijo je rešil delegat Lovro Petovar, ki je predlagal konec debate ter pozval vse delegate, da naj odobrijo predložene bilance in to radi tega, ker se ta formalnost mora opraviti. Glavni odbor je predhodno po daljši razpravi soglasno zaključil, da se predloži ta dva računa občnemu zboru v odobrenje, akoravno sedanji odbor za te bilance ni odgovoren. Če bi se to pa sedaj ne odobrilo, je to nezapuščica sedanjemu odboru. Nastal je popoln mir in bilance so bile odobrene soglasno.

Sledila je dopolnilna volitev glavnega odbora. Voliti je bilo 4 člane za Kranjsko in tri za Stajersko. Naprednjaki so nastopili skupno. Za Kranjsko so bili izvoljeni naprednjaki: Ivan Pipan kot podpredsednik ter Ivan Urek, Martin Bajuk in Ivan Remškar, ki o dobili 138 do 139 glasov. Klerikalna lista je dobila 51 glasov. Za Stajersko so bili izvoljeni klerikalni kandidati dr. Ivan Jančič, župnik v Sv. Petru, veleposestnik Robert Košar v Sv. Bolfenku in Martin Steblovnik, župan pri Sv. Martinu, ki so dobili 97 glasov. Napredni kandidati so ostali z 42 glasovi v manjšini.

Pri slučajnostih je član glavnega odbora Steblovnik zelo neukusno napadel napredne člane glavnega odbora ter hotel tirati demagogijo. Odbornik Petovar ga je primerno zavrnil.

Na dnevnem redu je bila tudi izprememba pravil.

Ker pa se v seji glavnega odbora tozadevno ni doseglo soglasje, je bila ta točka odstavljena z dnevnega reda. Predsednik Sancin je nato zaključil občni zbor s pozivom k vzajemnemu delovanju.

Falzifikatorji

Glasilo ljubljanskega škofo poroča, da je Narodna skupščina sprejela predlog, da »se dr. Lukinč obtožuje, toča da se iz formalnih razlogov za sedaj še ne dopušča razsodba pred sodiščem«.

Podoben poročila tudi Pučlev list. To poročilo je od kraja do konca zlagano in brezvesten falzifikat resnice. Da pokažemo, kako grdo znajo klerikalci lagati, naj navedemo avtentično besedilo, kako je predsednik Narodne skupščine Marko Trifkovič stiliziral (brez ugovora od katerekoli strani) predlog glede dr. Lukinč.

Po govornih posl. Popovića in Žujevića izjavlja predsednik: »Diskusija je zaključena. Prešli bomo na glasovanje. Po čl. 17. zakona o ministrski odgovornosti se ima po končani debati glasovati o vsaki točki obtožbe posebej. Toda poročilo večine predlaga, da se dr. Lukinč ne stavi pod obtožbo. Poročilo, ki ga je podpisala večina, se glasi:

Odbor predlaga, da se dr. Lukinč ne stavi pod obtožbo pred državno sodišče. Dr. Pernar je v svojem predlogu predložil, da dodatki, da anketni odbor smatra, da ne more predložiti Narodni skupščini, da se dr. Lukinč stavi pod obtožbo in pred sodišče. Ta predlog je usvojil tudi izvestitelj anketnega odbora. Oni gospodje, ki so za to, da se usvoji predlog anketnega odbora, da se dr. Lukinč ne postavi pred sodišče, bodo torej glasovali »za«, a oni, ki so proti temu predlogu bodo glasovali »proti«. Glasovanje je tajno«.

Nato se je vršilo tajno glasovanje, katerega izid je predsednik skupščine takole objavil:

Glasovalo je 235 poslancev; za predlog anketnega odbora, da se dr. Lukinč ne postavi pred sodišče je glasovalo 128 poslancev, proti predlogu 103 poslanci, 4 glasovnice pa so bile prazne. Predlog je torej usvojen. (V tem smislu je treba tudi popraviti netočne številke v večerašnjem »Jutru«, Op. ur.)

Predlog klerikalcev, federalistov in davidovičevcev, da se dr. Lukinč stavi pred sodišče torej sploh ni prišel na vrsto. Ako bi bil prišel, bi bilo moralo zanj glasovati najmanj dve tretjini prisotnih poslancev. S tem, da je velika večina skupščine sprejela predlog, da se Lukinč ne stavi pred sodišče, so bili torej obtožitelji dr. Lukinč dvakrat toliko v večeršnjem »Jutru«.

Interesantno je ugotoviti, da celo zagreški blokaški listi sedaj podpirajo, da je dr. Lukinč storil svoj ukrep glede desekvestracije Turn-Taxisovega imetja na osnovi svojega pravnega mišljenja, ki se ga da vedno braniti, da je utemeljeno. Dr. Lukinč bi se moglo klicati na večjo odgovornost samo tedaj, če bi se mu moglo dokazati, da je imel kakšno korist od svojega ukrepa. To se pa ni moglo.

Z vsem tem je treba primerjati, kaj pišejo klerikalci in naši pučlevci, da se vidi vsa moralna pokvarjenost, ki za političnega nasprotnika nima na razpolago nič drugega kakor blato in obrekovanje.

Pariške noči

prioravljaja

Elitni Kino Matica

Krasne so in

nepozabne scene, ki jih prinaša monumentalno filmsko delo »Ujetnik od Zende«.

Elitni Kino Matica

Papež in Mussolini

Ugotovili smo, da je papež obsodil v talm konzistoriju izmišljen atentat na Mussolinija, nikdar pa ni obsodil umora Matteottija. »Slovenec« pravi na to ugotovitev, da papeži obsodijo vsak atentat, tudi politične, da pa je dal javnega izraza ogorčenju nad atentatom Mussolinija zato, ker je Mussolini pač ministriki predsednik in faktični nositelj javne oblasti v državi, v kateri se nahaja Sveta Stolica.

Tudi mi vemo, da mora katoliška cerkev načeloma obsoditi vsak atentat. Ali stvar je popolnoma drugačna, kakor jo hoče predstavit »Slovenec«. Nikdo ne more zameriti papežu, da pošlje svoje čestitke g. Mussoliniju povodom njegove »rešitve«, akoravno nabešen od evropskih suverenov tega ni storil, temveč so čestitke poslali predsednik in vladno zunanji ministri, za katere posle ima papež svojega kardinala Gasparrija. Papež pa je šel tudi sicer daleko preko mej najzrednejše kurtoazije, ker je napravil poklon g. Mussoliniju v slovesnem nagovoru v talem konzistoriju, kar bi se dalo primerjati približno prestolnemu govoru kralja v Narodni skupščini.

To izrednost smo hoteli poudariti, ki je tem značilnejša, ako ugotovimo, da n. pr. papež povodom atentata na kralja l. 1920. ni smatral za potrebno izraziti svoje ogorčenje na tako slovesen način! Zakaj ne? Ali je bil atentat na jugoslovenskega kralja manj obsodba vreden nego atentat na italijanskega ministrskega predsednika? Zakaj ta dvojna mera? To naj se »Slovenec« vpraša, pa bo takoj videl, da smo imeli prav, ko smo rekli, da gre za poklon italijanskega Vatikana fašizmu, onemu fašizmu, ki terorizira ves italijanski narod in še posebej do smrti preganja naš življenj v neodrešenem ozemlju!

Konec 37. zasedanja Zveze narodov

Svet je sprejel soglasno, toda v odsotnosti turške delegacije sklep o pridelitvi Mosula Iraku.

Zeneva, 16. decembra.

Danes je Svet Zveze narodov pod predsedstvom Scialoja na predlog švedskega delegata Udena v odsotnosti turške delegacije sprejel svoj končno-vladni sklep v angleško - turškem sporu za mosulski vilajet.

Svet je storil svoj sklep na temelju čl. 3. in 16. lausanske mirovne pogodbe in na podlagi poročila preiskovalne komisije, ki je predlagala končno-vladno pridelitev Mosula Iraku. Med Turčijo in Irakom dolžena meja poteka približno tako, kakor začasna demarkacijska črta, takozvana bruseljska linija, vendar na so se izvršile gotove obsejne korekture v prid Angliji. Sklep Zveze narodov vsebuje nadalje sledeči dve določbi: Britanska vlada se vabi, da predloži Svetu novo pogodbo z Irakom, ki bo zagotovila nadaljevanje mandata za nadaljnjih 25 let, kakor je bilo dolženo z zavezniško pogodbo med Irakom in Veliko Britanijo ter z obveznostnim aktom britanske vlade, ki ga je Svet odobril 27. decembra 1924. Kakor hitro bodo v roku šestih mesecev sporočene izvedbene določbe Svetu Zveze narodov, bo Svet ugotovil, da je postal današnji sklep definitivni ter bo odredil potrebne mere, da se na lica mesta prepriča o določitvi meje Britanska vlada se kot mandatarna država vabi, da predloži Svetu upravne odredbe, s katerimi jamči kurdskega prebivalstva one garancije v krajevni upravi, ki jih je preiskovalna komisija v svojem poročilu omenila in priporočila. Vrh tega je sklep odvisen od gospodarske pogodbe, ki se ima skleniti v svrhu olajšanja trgovinskega prometa med Turčijo in Perzijskim zalivom preko mosulskega ozemlja in po vodah Iraka.

Predsednik Scialoja je pozval turške delegate, naj prisedejo k mizi Sveta. Ker ni prišel nihče, je izročil glavni tajnik Sir Erik Drummond tolaču pismo turške delegacije, v katerem sporoča turški zunanji minister, da je prelela turška delegacija povabila k današnji seji šele ob 4.20 popoldne in da se delegacija sklicuje na svoje izjave od 8. t. m. da pripada Svetu le posredovalno delovanje in da mora zato razsodiščno odločitev Sveta proglasiti za neveljavno. Mosulski vilajet tvori v celoti integralni del Turčije. Predsednik Scialoja je izjavil, da je Svet kljub odsotnosti turške delegacije na podlagi člena 3. lausanske mirovne pogodbe opravičen, storiti in proglasiti svoj sklep. Pri glasovanju se je ugotovilo, da je bila odločitev sprejeta soglasno. Nato je predsednik Scialoja aneliral na obe stranki, naj bi se kmalu mirnim putem pobotali.

Zastopnik Anglije, kolonialni minister Amery je obžaloval, da ni Svet odobril v celoti od Anglije predlagane meje in da je v splošnem odobril staro bruseljsko linijo. Popolna dodelitev celokupnega mosulskega vilajeta Iraku bi omogočila boljšo zaščito krščanskega prebivalstva v severnih goratih krajih. Kljub temu pa priznava Anglija odločitev Sveta.

Končno je govoril še Chamberlain, ki je izjavil: Angleška vlada ne želi na noben način zavzeti napram Turčiji nepravilnega stališča, pač pa želi ostati

še nadalje v prijateljskih odnosih s Turčijo. Nato je predsednik Scialoja zaključil 37. zasedanje Sveta Zveze narodov.

„Camicia Nera“

(Fašistovske metode raznarodovanja.)

Gorica, sredi decembra.

V zadnjem času se onaza zanimiva polemika med videnskim fašistovskim glasilom »Camicia Nera« (črna srajca) in glasilom tržaških bojevnikov »La Frontiera«. Omenim naj že v začetku, da je »Frontiera« edini kolikortoliko objektivni list v Julijski Krajin, ki je tudi v znanih vrtovisbenih dogodkih po ročal popolnoma stvarno, dočim tas je »Camicia Nera« kar napadla, in sicer prav po nedolžnem s parolo »Fuori i barbari!« (ven z barbari!) in zahtevala koloniziranje naših ljudi na rimski način in kombinacijo odgovornih kolonodij. Pa se potašalo Italijani z dvo-tisočletno kulturo, zahtevala pa še stare rimske, suženjske metode!

Glasilo fašistov se je postavilo na prav radikalno stališče in pravi: »V politiki ločimo samo »dobro« in »zlo«. Dobro istoveti s fašizmom, izraz vsega slabega v Julijski Krajin pa je slovenski tisk.« Zaključek te trditve je naslednji: Julijsko Krajin je treba razkultivirati tega zla (desinfekzione necessaria) in vsa slovenska glasila v tej deželi je treba odpraviti, zatreti! Čudno pa je, da »C. N.« tudi sedaj ne priporoča že znanih fašistovskih metod, temveč zahteva od fašistovske države, naj poskrbi, da se »zločin« delovanja slovenskega tiska »napravi definitivno konec. Menda ni treba še posebej omeniti, da je ta trditev napadna, čeprav vzamemo iz čisto subjektivnega stališča.

Očitajo nam nadalje, da je naš tisk v taini zvezi z različnimi onozidiskimi strankami in protidržavnimi elementi, kar naj bi bilo dokaz, da smo sovražniki države Gospodje, kje pa so dokazi, katere mora doprinesti lojalna nasprotniki!

Nadalje izvajajo fašistovski glasilo, da narodna manjšina ne sme in ne more obstajati in da je oni sploh ne priznavajo; torej da je ni! Pri tem fašisti niti ne pomislijo, kako so neložni in kako točelo same sebe po zobeh. Nekoč so sami izdajali »Novo dobo« za slovensko manjšino. Na dolgo tega so začeli tiskati še celo »C. N.« v slovenskem jeziku. Za koga pa tiskalo slovenske liste, če slovenske manjšine sploh ne priznavajo in je tudi »ni«?

Na naglašanje v videnskem listu, da ne priznavajo obstanka slovenske manšine v Julijski Krajin, odgovarja »Frontiera«, da se kolegi v Vidmu izubijajo v nesmiselnosti. More se pač priznati ali oblasno razpustiti kako stranko, kako združenje, kak kulturen organizem. Ne more se pa toiti obrtanka slovensko govoreče manjšine iz enostavnega razloga, ker ta manjšina v resnici obstoji! Sai in priznava tudi voliška oblast in fašistovska vlada s tem, da izdajata za slovenske kralje proglase v italijanskem in slovenskem jeziku »Frontiera« prihaja zato do zaključka da »pomirjevalna« politika, kakor jo priporočajo videnski kolegi, ne odgovarja pravemu razumevanju italijanskih interesov. Stotičev Slovanov, ki žive tu že stoletja, ki govore svoj jezik in ki hranijo svoje običaje, ne more izbrisati kak prefektov dekret, ali pa par udarcev s palico.

Namen fašistov okrog videnskega lista je popolnoma lasen. Ubijati nam hočejo glasila, kajti šole so nam že, in tako izbrisati vsako sled našega kulturnega naroda ter dokazati svojim Kala-brežanom, da je ta zemlja res italijanska in ljudje sami avtohtoni Italijani. Ne, camicie nere, tega ne zmorete vse nasilne metode in vse vaše ricinovo olje, čeprav boile naš narod zelo, zelo neenak gigantski boji!

Pis.

Politične beležke

»Slovenčeva« resnicoljubnost. Iz sprejema škofov v Beogradu pri vladnih krožih je hotel napraviti »Slovenec« veliko alero za klerikalne strankarsko-politične svrhe. Zato je spuščal v svet senzacionalne vesti o sporu med našo vlado in škofi, o preganjanju katoliške cerkve itd. Takoj v početku smo ugotovili, da hoče klerikalni tisk kovati zase političen kapital, pa smo na njegove vesti navedli izjave ministra ver. djakovskega škofa dr. Akkamuvića in deloma tudi nadškofa dr. Bauerja, ki so v celoti demantirali vse »Slovenčeve« laži in pokazali v polni meri njegovo lažnivost. »Slovenec« je na naše ugotovitve molčal in ni navedel niti izjav ministra ver niti izjav škofa dr. Akkamuvića. Sedaj dokazuje, da v resnici obstoji spor, s tem, ker poroča »Interni list«, da je notovanje dr. Janjića v Zagreb k nadškofu dr. Bauerju v zvezi s sporom med vlado in episkopatom zaradi zavoda sv. Jeronima in konkordata. Dr. Janjić je delegat pri konkordatskih pogajanjih, razen tega pa je splošno znano, da so se škojfe v zadevi zavoda sv. Jeronima ter konkordata od vsega početka postavili na stran Vatikana proti naši državi in tega tudi nihče ni tajil. Nasprotno, mi smo to takoj ugotovili ter tudi ohodili. »Slovenec« na hoče kovati političen kapital tudi iz nekega namišljenega zanostavljanja jugoslovenskih škofov, ki bi tudi resnično bilo zelo malenkostnega pomena za odnose med našo državo in Vatikanom, ki ga pri nas zastopa papežev nuncij, a ne škofi. »Slovenčeva« dolžnost bi bila,

ako bi res hotel biti pravo katoliško glasilo, da odnošaje med cerkvo in državo ne slabša na umeten način z izmišljotinami, temveč vpliva pomirjevalno za zboljšanje teh odnošaje. Brez dvoma pa je, da more s svojim hujškanjem izzvati le reakcijo, ki more škodovati tudi cerkvi sami, ker jo klerikalizem istoveti s svojimi političnimi cilji. Mi smo na podlagi dejstev in škofovskih izjav ugotovili, da klerikalno časopisje s svojimi lažmi namenoma hujška »Slovenec« teh dejstev ni ovrgel, s čemer so se še bolj jasno pokazali njegovi nameni. To nam zadostuje; kar se pa sprejema škofov v Beogradu tiče, moramo reči, da bi jih bili zaradi nas lahko tudi povabili na dvorni ples. Nam je bilo le na tem, da ugotovimo »Slovenčeve« lažnivost.

»Uspehi Radičeve miroлюбne politike«. »Reč« se bavi s sporom v radikalni stranki in pravi med drugim, da nes radikalni nimajo priateliev v nobeni politični stranki: njihov ugled je po škandaloznem sporazumu z radičevci nazlo padel. V takem položaju imajo boji v radikalni stranki najboljšo atmosfero za razvoj. Danes se o bolu v radikalni stranki govori že povsod. Medsebojna obtoževanja radikalnih pravkov za najbolj umazane stvari ter kampanja proti predsedniku radikalnega kluba Živkoviću nudijo pravo sliko notranje solidarnosti v radikalni stranki. V tem času rostavlja St. Radič svoje perijodične ultimite v vladi in grmi ob vsaki priliki, da ho izval krizo, ako radikalni ne bodo poslušni in ako njegovih zahtev ne sprejmejo brez razprave. Kot član Pašičeve vlade hodi v noseta k Nastasu Petroviću in se z njim razgovarja o novih političnih kombinacijah ter v »Domu« dela poklone Lubi Davidičev. Radič more biti zadovoljen. Kar ni mogel izvesti v oroziciji, neovirano izvala kot šef vladne stranke in minister. Po razbitju Narodnega bloka je dosegel, da je radikalna stranka izgubila simpatije med treznimi sloji naroda in da se radikalni prvaki prepirajo in obračunavaio med seboj.

»Orjuna in dr. Leontić. V organizacijah Orjune se množijo protesti proti predsedniku direktorija dr. Leontiću. Za grebška »Riječ« prinaša daljši poročili iz Ogulina in Dugeza sela, kjer sta organizaciji na posebni seji soglasno obsodili neonsnovani nastop dr. Luhe Leontića proti g. Svetozarju Prihičeviću, enemu naizslužnejših mož za jugoslovensko misel. Obe organizaciji zahtevata, da direktorij nujno skliče izredni kongres, na katerem bodo zastopane vse krajevne organizacije in kjer bo dr. Leontić moral odgovarjati za svoje ravnanje, onosno izvajati posledice.

»Zaloška cesta. V notici z dne 27. Jan. št. 22 in z dne 30. I. št. 25 se je očitalo g. dr. Janku Brejcu, odvjetniku v Ljubljani, da je zakrivil krivoprelitje na Zaloški cesti in da se njega drži kr. Tekom sodne razprave smo se prepričali, da je ta očitek neutemeljen in da se g. dr. Brejcu ne more očitati neko-rektno postopanje povodom omenjenega dogodka, radi česar mu dajemo lojalno zadoščenje.

Po svetu

»Novi komisar Zveze narodov v Gdanu sku. Svet Zveze narodov je imenoval dosedanjega ravnatelja pravnega oddelka pri Zvezi narodov dr. van Hamela za vrhovnega komisarja Zveze narodov v Gdanu. Predsednik Sveta Scialoja se je dosedanjemu komisarju Mac Donnellu zahvalil za njegovo vestno izpolnjevanje dolžnosti in za velike usluge, ki jih je izkazal Zvezi narodov. Novi vrhovni komisar dr. van Hamel je bil rojen l. 1880 v Amsterdamu, kjer je bil profesor prava na tamonišem vnečistišču. Pozneje je bil kot zastopnik svojih domnebnih stranke izvoljen v nizozemski parlament.

»Dolarsko posojilo katoliški cerkvi na Bavarskem. Iz Newyorka poročajo, da je dobila katoliška cerkev na Bavarskem 20 milijonov dolarjev posojila.

Naši v Ameriki

V našem uredništvu se je večeraj nglasil gosp. Rem s soprogo, ki se je po dolgotrajnem bivanju v Ameriki vrnil v svojo slovensko domovino ter nam prinesel nozdrave od naših newyorkških priateliev. Gospod Rems se je pred 35 leti naselil v New Yorku, kjer je pozneje postala njegova hiša shajališče vseh Slovencev, ki so prihajali v New York. Na društvenem polju je bil zelo delaven ter je med drugimi ustanovil tudi pevsko društvo »Slavec«, ki mu je pred odhodom v domovino priredilo prisrčno odhodnico.

V Brooklynu prirede tamkajšnji naši rojaki v Medičevih prostorih dne 26. t. m. »Štefanov večer«, na katerem bo sodeloval tudi dobro znani kvartet »Slovenija«.

Odlični jugoslovenski kipar Ivan Meštrović je tudi v Clevelandu priredil razstavo svojih umotvorov. Naši clevelandski rojaki so v nedeljo dne 22. novembra v velikem številu skupno obiskali razstavo Meštrovićevih del. Pred Narodnim domom se je zbralo kakih 80 avtomobilov, ki so na stotine Slovencev in Slovenk odnehtali v »Art Museum«, kjer so občudovali razstavljene umotvore.

Umrli sta naši rojakinji Mrs. Lovšin v naselbini Elv, stara 78 let, in Clevelandu pa Ivanka Zupančič, rojena Prijatelj, rodoin iz Zhečica pri Ribnici, v Ameriki je bila 27 let.

Naši kraji in ljudje

Proslava kraljevega rojstnega dne

Ljubljana, 17. decembra. Kakor vsako leto, je tudi danes ljubljansko prebivalstvo na kraljev rojstni dan dokazalo, da je zvesto udano junaškemu svojemu vladarju kralju Aleksandru. Hiše so bile bogato okrašene z državnimi in slovenskimi zastavami, državni uradi ves dan niso poslovali, trgovine pa so bile za časa slovesne službe božje v stolnici od 10. do 11. dopoldne zaprte. Slovesne službe božje so se vršile v stolnici, v pravoslavni kapeli v vojašnici vojvode Mišića in v protestantski cerkvi. Povsod so se jih udeležili zastopniki državnih in civilnih oblasti, diplomatski zbor, oficirski zbor, rezervni oficirji in dobrovolci, zastopniki raznih korporacij in društev ter številno občinstvo. Tudi vsi v Ljubljani se nahajajoči konzulati so razobesili zastave svojih držav.

Maribor, 17. decembra. e. Ob dnevi narodnih praznikov je v Mariboru najbolj čutili, kako se je mesto po prevratu dvignilo kot središče višjih uradov v pravo malo prestolico. Patriotična zavest meščanov v tem obmejnem mestu dobiva ob takih prilikah notranji in zunanji izraz in se od leta do leta poglablja v najširših krogih. Največ uspehov v tej smeri rodi seveda sistematična vzgoja v šolah. Tudi današnji praznik je bil najlepša proslava, zlasti za mladino. V večini šol so imeli pred mašo svoje posebne slavnosti z godbenimi točkami in nagovori o naši narodni dinastiji. Običajna opravila so bila v pravoslavni, evangelijski in katoliški cerkvi, ki so se jih udeležili povsod tudi vojaški in civilni dostojanstveniki. Po 11. uri je pričela na Glavnem trgu vojaška parada, ki jo je opazovala tisočglašna množica občinstva. Strumen nastop naše junaške jugoslovenske armade nas navdaja še s posebnim zadovoljenjem na meji, kjer se nam še pred leti niti sanjalo ni, da se bo tu avstrijski militarizem moral tudi v pomembnem Mariboru umakniti narodni jugoslovenski vojski. Raz hiše so plapolale narodne in državne zastave, trgovine so bile med vojaško parado zaprte. Narodno gledališče je imelo na predvečer slavnostno predstavo opere »Gorenjski slavček« z gostom gospo P. Lovšetovo iz Ljubljane. Polne so bile zlasti lože. Popoldne pa je bil v proslavo kraljevega rojstva pri treh ribnikih na drsališčih koncert Olepševalnega društva z godbo »Drave«. Udeležba je bila ves popoldan izredno velika tako na ledu kot okrog ribnikov. Zvečer so pripravili oficirji mariborske garnizije slavnosten ples v »Götzovi dvorani«.

Beograd, 17. decembra. n. Prestolnica države je slovesno obhajala rojstni dan kralja Aleksandra. Dopoldne ob

11. je bila v saborni cerkvi svečana služba božja, ki sta ji prisostvovala kralj in kraljica. Nadalje so se udeležili cerkvenega opravila vsi ministri razen predsednika vlade Pašića, ki je moral na nasvetu zdravnikov tudi danes ostati doma, nadalje diplomatski zbor, vojaški atašeji tujih držav, mesina občina, častniki in uradniki, zastopniki raznih društev in korporacij itd. Navzoč je bil tudi Vladan Georgievic in mnogo drugih uglednih Beograđanov. Službo božjo je opravil patriarh Dimitrije, ki je imel na kralja svečan nagovor in mu izrazil svoje vdanošne čestitke. Po končani službi božji je zasviral godba kraljeve garde državno himno, ko sta zanesti kralj in kraljica cerkev in se odpravila v avtomobilom nazaj na dvor. Ob 7. zvečer je bila svečana bakljada z vojaškimi godbami po ulicah Beograda.

Z 12. decembra, n. Zagreb je rojstni dan kralja Aleksandra praznik na poseben način. Po slovesni službi božji v stolnici je sprejel veliki župan čestitke v svoji palači na Markovem trgu. Prišli so zastopniki raznih civilnih in vojaških oblastev, dušev, korporacij itd. ter konzularni zbor, ki so mu izrazili svoje čestitke in vdanošne povzroke rojstnega dne vladarja. Posebno odnosaštvo vojske je nato šlo v vojašnico Zrinkevega, kjer je pozdravil goste namestnik armijskega poveljnika general Srečković. V svojem nagovoru se je obrnil tudi do armijskega poveljnika generala Matića in ga prosil, naj v imenu častniškega zbora izrazi kralju zagotovila vdanošni in zvestobe. Potem je imel general Matić kratek govor o važnosti in pomenu današnjega dne. Zvečer ob 6. je bila na mestu bakljada z vojaško godbo. Vse mesto je slavnostno okrašeno z zastavami. Trgovine in delavnice so bile večinsko zaprte.

Dubrovnik, 17. decembra. n. Srečali so priredili tukajšnji radiševci novodomo današnjega rojstnega dne kralja veliko bakljado z vojaško godbo in priredili kralju po ulicah navdušne ovacije. V srečevodu so nosili več državnih zastav. To je prvič v Dubrovniku, da manifestirajo radiševci pod državnimi zastavami. Pred kraljevim dvorcem je imel predsednik radiševske organizacije v Dubrovniku govor, v katerem je med drugim rekel, da se radiševci danes prvič odkritosrčno veselo rojstnega dne kralja Aleksandra.

Novi Sad, 17. decembra. n. Rojstni dan kralja Aleksandra so proslavili v Novem Sadu izredno svečano. Vse trgovine in delavnice so bile zaprte. Popoldne sta sprejemala čestitke župan v imenu vojske pa armijski poveljnik general Milosavljević. Zvečer so pripravili častniki velik ples v proslavo rojstnega dne kralja.

Akademiki!

Izredna skupščina se vrši v petek ob 15. v zbornici na univerzi. Dnevni red: Vprašanje univerz. Dnevnega strogo obvezna.

Svet slušateljev ljubljanske univerze.

Smrt vdove po vojvodi Plamencu

V Cetinju je te dni preminula Marica Plamenac, vdova po vojvodi Iliji Plamencu, dolgoletnem črnogorskem vojnem ministru in slavnem vojskovodji, ki je pomagal črnogorskemu orožju do velike časti in slave.

Vojvoda Ilija Plamenac je celih petdeset let služil domovini Crni gori. Skoro petindvajset let je bil vojni minister. Njegove zasluge za dobro organizacijo črnogorske vojske so bile zelo velike. Vendar pa je Jugoslavija po osvoboditvi pozabila nanj in na njegove preostale.

Ko so se letos jeseni vršile Njegoševe svečanosti na Lovčenu, je prišel na Cetinje tudi g. Ljuba Davidović. Posetil je staro damo in je doznal prav čudne reči: vdova po tako slavnem in zaslužnem možu, kot je bil vojvoda Plamenac, se je morala preživljati s tem, da je dajala v najem dve sobi in da je imela malo prodajalno z drobnarijo. Penzija, katero ji je odmerila država, je bila tako skromna, da ni mogla živeti od nje. Radi tega so se poslanci v Beogradu pohrižali, da se ji je mesečna podpora zvišala na petsto Din, katere je postel prejemala redno.

Pokojnica je bila dobra in plemenita žena, pravcata ponosna Črnorka. Dasi je bila v stiski in nevolji, ni o svojem nerodnem položaju nikoli nikomur potožila in da se ni našel Ljuba Davidović, ki se je na lastne oči in na lastno pohubo prepričal o njenem siromaštvu, bi bila morda še umrla od gladi. Tako na ji je država vsaj v zadnjem trenutku priskočila na pomoč ter jo rešila nečastne smrti radi pomanjkanja.

Drobiž z Jadrana

Dne 15. decembra je posetil Sušak šef inspektorata za pogozdovanje Krasa v Senju, profesor Alfonz Kauders. Svrha njegovega obiska je bila dogovarjanje s sušaškim županom Kučičem glede pogozdovanja kraške zemlje na Jadranu. Sklenjeno je bilo, da se uredi na Sušaku vzoren rastlinjak, ki bo gojil v prvi vrsti mlada drevesca za pogozdovanje kraške planote. V ta namen so bili določeni posebni krediti. Mesto Sršak in Baška sta dohčila 180 tisoč Din, Kastav 42 tisoč, Crikvenica 200 tisoč, Novi 87 tisoč, Krk 184 tisoč, otok Rab na 320 tisoč Din. Pogozdovanje pustih krajev se bo vršilo strogo po sistemu in bo gotovo pripomoglo k vsestranskemu povzdigu naših jadranskih letovišč, ki

BELA SESTRA

Mladini vstop dovoljen samo Kino „Ljubljanski dvor“ ob 3 in 5 uri.

Odkar se v Jugoslaviji predvaja o filmu, ni niti eden film dosegel toliki uspeh kot

„Bela sestra“

Treji dan kino „Ljubljanski dvor“ razprodan! Radi ogromnega nava'a občinstva na blagajne, smo bili te dni primorani nastaviti več rediteljev. Se nekaj dni! Ne zamudite prilike.

Popoldanske predstave ob 3. in 5. pri navadnih cenah.

Ob 7. in 9. sedeluje pevski zbor in pomnoženi orkester.

Telefon 730.

so baš v severnem delu monotona in brez zadostnega rastlinja.

V Omišlju je sklenilo prebivalstvo zgraditi kopališče, ki bo stalo 65 tisoč dinarjev. Kopališče bo na najlepšem mestu ter bo imelo zaenkrat 20 velikih kabin. Istočasno se bavljo Omišljani z mislijo, da bi sezidali veliko električno centralo, ki bi zalagala tudi Krk s svojo elektriko.

Split ima svoj Marjan. Šibenik pa Šubičevac, ki dominira nad mestom in katerega nameravajo mestni očetje urediti po splitskem vzoru. S Šubičevca je krasen razgled na Šibenik z okolico. Minister Nikić je dovolil za pogozdovanje brda 20 tisoč dinarjev in Šibenčani imajo namen takoj realizirati načrt, kajti z njegovo realizacijo bo mesto silno pridobilo na mikavnosti.

Šibenik dobi v kratkem mestni muzej, ki se otvori na dan šibeniške proslave tisočletnice hrvatskega kraljevstva. Muzej bo imel svoje prostore v bivši cerkvi »Vseh svetnikov«. Cerkev se v ta namen že sedaj adaptira in bo v prihodnje odprta samo za ogledovanje starinskih spomenikov in dokumentov iz davnine. Služba božja se v njenih prostorih ne bo več vršila.

Prešernova proslava v Kranju

Kranj, 16. decembra. Gorenjci so trdi ljudje, a le na zunanji, v srcu nel Resničnost teh besed msgr. Tomo Zupana sem občut v polnem zadoščenju te dni, ko je proslavljali Kranj praznik 125 letnice Prešernovega rojstva. V Kranju počiva naš največji mož in Kranj čuva njegov sveti grob skrbno in zvesto, ter ga s ponosom kaže tujcem, ki ga zaneše tudi mi. Vselej nam je obisk tega svetega prostora praznik in ni izbire v letu dni. Polno številna kranjska mladina in zastopniki akademskih in naprednih društev in svet slušateljev ljubljanske univerze so se zbrali 3. decembra povodom 125 letnice ob Prešernovem grobu. Mladina je prinesla na grob zelenja in rož.

V ponosni, dne 7. t. m. je priredilo Kranjsko akademsko društvo slavnostno Prešernovo akademijo kot del našega praznika. Aranžma je vodila z narodnim ženskim in sodelovanjem naprednih kulturnih društev ga. Zbiranje, sonnega srečanja poglavarja. Glavno točko programa je izpolnil univ. prof. dr. Fran Kidrič s predavanjem, v katerem je navedel fragmentar na navedene točke iz svoje še neobjavljene študije o Prešernu in jih podal v lepi harmonični celoti. V krepkih potezah nam je očrtal Prešernov polj sam, njegov razvoji, njegov pomen za slovensko in svetovno kulturo in njegov svetovni sloves. Naglašal je, da Prešerna nikdar ne moremo dovolj spoznati in zato tudi ne dovolj ceniti. To da bolj ko ga spoznamo, bolj ga cenimo. Drugi del akademije je izpolnila Prešernova večna lepa pesem. Operna pevka gosna Pavla Lovšetova nam je podala z najgloblji čustvom tragično »Nezakonno mater« nese, ki ji v svetovni literaturi ni enake. Ko je odela še »Kazensko« le sledil navdušen aplavz in čestitice interpretaciji naših najboljših pesmi. Dodati je morala še »Luna čista« ob lastnim smrečevanjem na klavir. Mladi akademik Marjan Rus je zapel »Pevca« in »Mornarja« in s svojim basom

baritonom navdušil poslušalce do gromovitega odmeva. Glas mu zveni kakor bron. Psem »Sila spomina«, zadnje tri »Sonete nesreče« in »Uvod h krstu« je mojstrski recitiral naša tragedinja ga. Marija Vera.

Kot uvod k akademiji je zasviral kranjski godalni kvartet Ispavčeva »Zapuščena«, Jankova »Strunam« in Nedvedova »Pod oknom« nežno in s polnim občutkom. Moški zbor pod vodstvom g. nadzornika Vilhalda Rusa je zapel dancs že narodno Hajdrihovo »Pod oknom« in Maškovo »Strunam«. Koncertni del je zaključil krepko napredujoči orkester z Maškovo »Barkarolo«, akas demijo pa je zaključila živa slika po zamisli prof. risanja g. Jugočica.

Gledališka dvorana je bila nabito polna. Prireditve so posetili med drugimi odlični gosti veliki župan dr. Baltič, češkoslovaški generalni konzul dr. Beneš, številni zastopniki naprednih akademskih društev »Jadrana«, »Triglav« in »Slovenski jug«, zastopniki skoro vseh javnih uradov in korporacij v Kranju s sreznim poglavarjem g. svetnikom Znidaršičem na čelu. Po akademiji se je razvila v veliki dvorani Narodnega doma animirana zabava. Inko.

Z občinske seje v Laškem

Laško, 16. decembra. V zadnji občinski seji so se obravnavale prav zanimive stvari, vredne, da jih priobčimo javnosti. Predvsem je župan dr. Roš o strogo zavračal izpade tkzv. gos. darskega kluba proti občini in županu, ki so šli tako daleč, da je odbornik Blaž Zupanc predlagal razpust občinskega odbora in imenovanje gerceta. Župan je pokazal na Zupance, češ da je on tisti, ki je vnovič pripeljal v občinski odbor Nemce. Odbornik Pretze je temu ugovarjal, češ, da ni Nemec, naskar mu je župan dokazal, da je član nemškega političnega društva. V tem se je vzdignil odbornik Vale in povedal, da noče biti več v gosposkem klubu, ki šteje tedaj še dva člana, to sta Zupane in Pretze. Na predlog Osolinja je nato občinski odbor z vsemi proti dvema glasovima izrekel županu svoje zaupanje. Občinski odbor je nato obdeloval ob županu predloženi proračun za l. 1926, ki izkazuje izdatkov 130.000 Din, ter se bo primanjkljaj kril z 84 odst. doklado na neposredne davke. Doklade ostanje tedaj kot v tekočem letu. Če primerjamo te doklade z onimi v raznih drugih občinah našega okraja, kjer znašajo po večini nad 300 odstotkov, je pač dokaz dovolj, kako srečno so občine, ki imajo za gospodarje pametne, trezne, demokratske moze. Na dnevnem redu je bila tudi prošnja Ane Fretze za podelitev gostilniške koncesije v bivši Webrovi hiši. Župan je pojasnil, da imamo v Laškem že 17 gostiln, torej na 60 duš eno gostilno, da je Webrova hiša v neposredni bližini vseh uradov in šole, da imamo do volji sob za tujece itd. Nato je bila prošnja odklonjena z vsemi glasovi proti nemcu.

„KINO IDEAL“

predvaja danes velikansko pustolovščino „Človek iz železa“ z LUCIANOM ALBERTINI

Oglejte si razstavljene slike — tike in še večje predznosti pa bodele videli v tem filmu. Groza obhaja človeka, ko oleda kakšnih dejanj je zmožen Luciano Albertini. Predstave vsak dan popoldne ob 3, 15, 6, 12, 9 uri, v nedeljo tud ob 12 in 11 ur dup.

Popolnoma novo!

Velikanski uspeh pri včerašnji premieri!

Elegantno!

Napeto-zanimivo!

Prvič v Ljubljani!

Elegantni, predrzno-smeli ljubljenc vse kino publike, zvan »Človek brez živcev«, »električni človek«, »človek iz jekla«, »kralj zraka« itd., itd., itd. igra glavno vlogo v senzacionalnem filmu:

Elitni Kino Matica

Elitni Kino Matica.

Kulturni pregled

Gledališki repertarji

Ljubljanska drama
Petek, 18.: Zaprtu.
Sobota, 19.: »Profesor Storicina« F.

Ljubljanska opera
Petek, 18.: V obredni dvorani. Koncert v proslavo rojstnega dne Ni. Vel. kralja Aleksandra. V. Novak: simfonična pesnitev »Vihar« za solo, zbor in veliki orkester. Ivalator: gg: Lovšetova. Ranovec, Retetto, sto članov zbora Glasbene Maticе, operni orkester pomnožen s članmi »Stralnega društva« Glasbene Maticе in muzik« dravsko divizijske oblasti. Dirigent N. Stritof.

Sobota, 19.: »Orfej v podzemlju«. A.

Mariborsko gledališče.
Petek, 18.: Zaprtu.
Sobota, 19.: »Zakleti grad«. D. Kupont.
Nedelja, 20.: »Vevela vdova«. Kupont. (Nastop g. Urvalkega.)

Iz mariborskega gledališča. Poročali smo že, da je nastopil g. Urvalček v vlogi Danila v »Veseli vdovi« nad 400 krat in to po najrazličnejših opernih odrih Srednje Evro

pe, zlasti Nemčije. Rekord je dosegel v Vratislavi, kjer je pel in igral Danila v mestnem gledališču ravno 120 krat. Nad 30 krat je nastopil v Neues Operntentheater v Hamburgu in približno tolikokrat tudi v mestnem gledališču v Lipskem. Dále je nastopal v isti vlogi v Pragi, Chemnitzu in Magdeburgu ter kot gost po številnih manjših provincialnih odrih. — Za božič pripravila gledališče ljubko presenečenje za otroke: uprizoriti hoče otroško pravljico »Trnuljica« z godbo, plesom in bogato opremo. Opozorimo starše že danes na to predstavo, ki jim bo gotovo dobrodošlo razvedrilo za njihovo dečo.

Gostovanje ga. Pavle Lovšetove v Mariboru. Kot slavnostno predstavo na predvečer rojstnega dne kralja Aleksandra je uprizorilo Narodno gledališče Poeserjevo opero »Gorenjski slavček«. Vlogo Minke je pela ga. Pavla Lovšetova iz Ljubljane. Pevka razpolaga s prijetnim, zvonkim glasom svetle barve, vloga ji je lasna in zmagnovita. Igra dohro premišljena. Njena Minka je bila pristna vaška mladenka, z vso ljubko zadrego in nerodnostjo, z vso strmežljivostjo mlade zaljubljenke. Njena sugestivna umetniška sila je tudi vplivala na ostale pevce ter

ustvarila živahno razpoloženje na odru. Občinstvo, dast ne posebno številno, je pevko burno pozdravljalo. Bil je lep večer in želeli bi videti in slišati odlično in simpatično pevko še večkrat v Mariboru. Dr. L. V.

Komorni koncert v Ljubljani

V sredo, dne 16. t. m. so priredili trije naši priljubljeni umetniki večer komorne glasbe v dvorani ljubljanske filharmonične družbe: violinisti Rihard Zika, njegov brat Ladislav (čelist) ter profesor Janko Ravnik (klavir). Spored sam je navajal pretežno slovenske (češke) skladatelje in ga je uvedel Viteslav Nevák. moister moderne češke glasbe, s svojimi triom (Trio quasi una hallata) Skladba sama po sebi veledramatična, izpelnjena z moistrsko roko in velikim zanosom, uporabila slovaške narodne motive in je polna življenja.

Rihard Straussova sonata za violino in klavir, op. 18, zložena v leti. 1887/88, torej v skladateljevem 24 letu, pač ne kaže še do stih za poznejšega simfonika Straussa karakternističnih lastnosti, temveč se glavlje v takrat splošno priljubljenih romantičnih vodah. Zgrajena vzorno v strogi sonatni obliki, je vendar vsebinsko dokaj šikejta kot formalno in včasih dolgozevna. Prvi stavek (Allegro ma non troppo) kaže mnogo so od nstih z romantičnim prvkom Schumannov,

ne da bi ga kje prekosil ali vsaj dosegal. Drugi stavek (Improvisacija) je naskrtenjši, toda močno preplest s tipično Chopinskiimi okraski in zaključil. Zadnji stavek (Finale), pa je zopet Schumannski in poln svežega zanaosa. V vsem dobro delo m'adeza Straussa, toda danes že nekoliko nezanimivo. Rihard Zika ga je prednašal z ljubeznijo, ni mi treba tu povdarjati tehničnih vrlin tega eminentnega violinista, čigar glas se je hitro razširil preko naših meji v njegov domovino in od tod po ostalem kulturnem svetu, zadostuje pač, da omenim njegovo zanosito in poglubljeno predvajanje, ki gre preko tehničnih težkoč, da jih niti ne opazijo. Spremljal ga je prof. Janko Ravnik, kot zna pač le on.

Tretja točka koncerta, slavnega Smetane trio op. 15, je delo zrelega mojstra. Tu se formalna dovršenost skoro docela krije z vsebinsko. Brez ozira na sentimentalno ozadje skladbe, kot ga je podal tiskani spored, napravila kompozicija vtis moči, trdnosti in velikega zanaosa, ki ga očutilo po večini le dela klasikov. Živahna ritmika, ki napravlja Smetano češkega narodnega skladatelja in ki ga krile pred nezaluznim očitkom Wagnerjanstva, triumfira predvsem v drugem, Scherzo-stavku. V ostalih delih dominira ta tragika in dramatičnost sploh, ki se javlja v dolgo razpredenih melodičnih stavkih in močnih kontrastih. Delo je

slu izvajalcem od srca in publiki k srcu. Vsi trije umetniki tvorijo kompaktno vzorno celoto in so tehnično in predvajalno na višini. Na splošno odobravanje so morali dodati še domljaka iz Sukovega tria in Dvořakovega Omlak-tria. Tudi obe dodani točki sta bili sprejeti z velikim odobravanjem.

Večer je bil eden najlepših letošnje sezi je in mnogoštevilni obisk naj bo umetnikom v dokaz naših priljubljenosti in hraz želje, da bi nam čimprej predali sličen vžitka poln večer.

Prvi pravilni večer v Nar. domu. Ljubljanska »Atena« je otvorila snodi v Mali dvorani Nar. doma cikel pravilnihi večerov. Po uvodnem nagovoru ze Pranie Tavčarjeve je recitirala dve Andersenovi pravilici gde Šturmova. Njeno predavanje je jasno, razločno, dovolj niansirano in dratično, le včasih morda nekoliko pretihte, v ostalem pa prav dobro. V terek ho drugo predavanje. Pripovedovala bo pravilice za otroke ga Vanda Gorčeva. Kolikor smo počen, pripravila »Atena« še več sličnih večerov, na katerih bodo prednašali tudi drugi recitatorji. Ideja pravilnihi večerov je prav hvalevredna. Starši naj bi pošiljali redno k vsakemu predavanju svoje otroke, ki bodo slišali — že po začetku sodeč — marsikaj ledega.

Domače vesti

„Jutrov“ novi roman „RDEČI DETEKTIV“

začne izhajati v nedeljo, 20. t. m.

S tem delom bo nudilo „Jutro“ svojim čitateljem novo vrsto romana, ki dosedaj v naši priljubljeni seriji še ni zastopani. „Rdeči detektiv“ je namreč moderen angleški detektivski roman, ki pa se prijetno razlikuje od zločinških kolportajnih detektivskih storil. Roman je napisal angleški pisatelj Sax Rohmer. V angleškem izvirniku in francoskem prevodu je doživel že nešteto izdanih in zato ne dvomimo, da se bo priljubil tudi našim čitateljem.

Nov jugoslovski konzulat. V Temišvaru je bil odprt jugoslovski konzulat, s čimer je zlasti ustrezno gospodarskim krogom v Voivodini.

Nov član kasacijskega sodišča. Kralj je na predlog ministra pravde dosedanjega člana beogradske apelacije Božidara Katanica imenoval za člana kasacijskega sodišča.

Vojno ministrstvo je povodom obzorne generala Mitrovića izdalo strogo naredbo, da se vojaki v bodoče ne smejo več uporabljati za hišne in privatne opravke oficirjev.

Odobrena učna knjiga. Minister prosvete je odobril, da se rabi Stihoslovje (metrika) dr. J. Nikole Omerice kot pomožna učna knjiga na srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom. Knjiga se dobiva v založništvu Goričar & Leskovec v Celju.

Vodstvo licealne knjižnice v Ljubljani je prevzel s 15. t. m. mesto upokojenega ravnatelja dr. A. Žigona profesor dr. Janjo Slesinger.

Novi kandidati za mesto intendantov na zagrebškem gledališču. Po zanesljivih poročilih namerava minister prosvete Stjepan Radić te dni rešiti vprašanje glede novih imenovanj na zagrebškem gledališču. Ba se je že odločil, da imenuje za intendantov bivšega velikega župana v Zagrebu, dr. Treščeca, za administrativnega upravitelja Josipa Bača, režiser Radić pa bo najbrže imenoval za direktorja drame.

Luksuzni parnik za kraljevski dvor. Via da namerava na račun reparacij, ki jih še dobi naša država od Nemčije, nabaviti popolnoma nov luksuzni parnik, ki bo služil za dvor in za ostale velike reprezentativne svrhe. Parnik bo imel ime „Prestolonaslednik Petar“. Tudi dvorni vlak kralja Petra, ki so ga Nemci v svetovni vojni zaplenili in se nahaja v Nemčiji, bodo sedaj popravili.

Zastoj na zagrebških kolodvorih. Direktor državnih železnic v Zagrebu je odredil, da se do 20. t. m. ustavi sprejemanje vseh pošilk za oba zagrebška kolodvora, ki ne zmagujejo več silnega prometa. Glavni kolodvor prelema dnevno do 300 vagonov blaga, kolodvor Sava pa nad 400 vagonov.

Odkrile Strossmayerjevega spomenika v Zagrebu. Mestni regulativni odbor v Zagrebu je sklenil, da se Strossmayerjev spomenik odkrije prihodnje leto na dan smrti velikega biskupa. Dotlej bodo dovršena vsa pripravljana dela za odkritje spomenika.

Naša vlada zahteva izročitev spomenika Nikole Šubica Zrinjskega. Naša vlada je zahtevala od madžarske vlade izročitev spomenika Nikole Šubica Zrinjskega, ki se nahaja v Budimpešti. Ta spomenik nameravajo postaviti kasneje v Beogradu na vidnem mestu.

Konferenca oblikujočih umetnikov v Beogradu. V sredo je bila zaključena konferenca delegatov oblikujočih umetnikov iz vseh kulturnih središč naše države. Konferenca je sklenila, prositi ministra prosvete imenoma vseh umetnikov, da se v ministrstvu prosvete zopet ustanovi šef za umetnost.

Smrtna kosa. V Mariboru je umrl večer v starosti 22 let, g. Rudolf Kvas. Pogreb se bo vršil v soboto, ob 15. uri iz mrtvašnice na pokopališču v Pobrežju. — V noči na četrtek je umrl v celjski bolnici v starosti 39 let celjski pravoslavni svečenik dr. Ratel Perić. Pokopnik, ki zapuščala vdovo in pet neprekriženih otrok, je hotelah več let. Dr. Perić je bil v Celju ugledna in spoštovana osebnost. Blag jima spomin, žalostim naše iskreno sožalje!

Pogozdovanje našega Krasa. Na Sušaku se je vršila te dni konferenca za pogozdovanje Krasa v hrvaškem Primorju. Ministrstvo šum in rudnikov je za pogozdovanje dovolilo naslednje kredite: za Sušak z Basko 180.000 Din, za Kastav 42.000 Din, za Crkvenico 300.000 Din, za Novi 87.000 Din in za Krk 184.000 Din. Za pogozdovanje otoka Raba je določenih 320.000 Din.

Znižana pristojbina za razpošiljanje knjižnih oglasov in cenikov. Minister pošte in brezvoja je odredil, da se pristojbina za knjižne oglasne in cenike zniža na 5 par za vsak posamezni izvod, težak do 100 gramov. Če je težji, se plača za vsaki 100 gramov še po 5 par. Noben izvod ne sme presegati 300 gramov. Ta pristojbina se plača ne glede na to, ali ima vsak izvod svoj poseben naslov ali pa jih gre več pod enim naslovom. Pristojbine se plačujejo, kakor za časopise in časopise, v gotovini. Kdor želi knjižne oglasne in cenike razpošiljati po znižani pristojbini, mora dobiti dovoljenje od direktorja in vložiti v ta namen pravilno koliko vane prošnjo.

Razglas. Po čl. 18. pravilnika za izvrševanje zakona o posesti in nošnji orožja morajo lastniki že izdanih orož. listov, iste do 15. januarja vsakega leta predložiti policijskemu oblastvu za podajanje. V Ljubljanskem policijskem okolišu je tozadevne s kolegom 5 Din opremljene prošnje, katerim je priložiti orožni list za leto 1925. In letna kolektivna, to je 50 Din od vsakega komanda strelnega orožja, predložiti pri policijski direktorji na Bleiweisovi cesti, št. 22. 1 nad stropje, soba št. 8. Prošnje za poljažljanje orožnih listov o posesti orožja je predložiti posebej s predpisano skupno letno takso

20 Din. Za posest revolverjev in samokresov s kal. nad 7 mm so predpisani z odločkom ministra za notranje zadeve z dne 1. julija 1925. J. B. br. 7141 orožni listi s trajno veljavnostjo, za katere znaša pristojbina 50 Din. Rezervni oficirji ne plačajo za podajanje orožnih listov svojega službenega orožja nobene takse.

Spomenik padlim radikalnim prvakom v zalečarskem uporu. Na torkovi seji radikalnega poslanskega kluba se je razpravljalo med drugim tudi o postavitvi spomenika padlim radikalnim prvakom v zalečarskem uporu. Spomenik nameravajo odkriti tekom prihodnjega leta v Kraljevi pri Zalečaru.

Žrebanje števil loterije Jugoslovanske Matice se vrši neprekinjeno v nedeljo, dne 20. t. m. in sicer javno ob 15. (3.) uri popoldne v Narodnem domu (prejšnji restavracijski prostori). Prvi dve izbrani št. št. zadetna vsaka po eno motorno kolo, ostalih 25 pa vsaka po eno navadno kolo. Srečke 4 10 Din so samo še danes naprodaj v raznih ljubljanskih trafikah in v Tiskovni zadrugi odnosno v soboto tudi še v pisarni Jugoslovanske Matice, Selenburgova ulica 7/II. Zunanji naročniki naj svojemu naročilu priložijo odpadajoči znesek. Srečke, ki ne bodo plačane najkasneje do 19. t. m. do 6 ure zvečer, ne bodo veljavne.

Izjava. V številkih 3 in 5 z dne 4. in 7. januarja 1925. smo priložili dva članka, v katerih smo očitili ljubljanskemu knezoškofu g. dr. Antonu Jezliču, kakor da je on ukazal zlorabo prižnca, ter mu očitati teroristične namene, češ da je on postavil 33 duhovnikov za volitve v narodnem skupščino. Ker takšni očitki niso utemeljeni, popravljamo storjeno krivico in obžalujemo priložbene zadevne člankov v našem listu.

Subotica zgradi novo gledališče. Mestni občinski svet v Subotici je na svoji zadnji seji sklenil, da zgradi novo gledališče. Staro je pred desetimi leti pogorelo. Za gradbeni fond je nabrali doslej 1.600.000 Din. Novo gledališče bo imelo prostora za 750 oseb. Gradnja dela so že razpisana.

Delež po pokonem dr. Josipa Serneca so naklonili Savinski podružnici Slovenskega planinskega društva 2000 Din. Glasbeni Matici v Mariboru 1000 Din in Slovenskemu lovskemu društvu v Celju 1000 Din.

Nov proces proti Moši Pijade. Beograjsko kasacijsko sodišče je razveljavilo razsodbo sodišča prve instance, s katero je bil komunistični novinar Moša Pijade obsoljen na 20 let ječe. Predmet se vrne sodišču prve stopnje, da vzame v obzir tudi novi tiskovni zakon, ker so prepisi tega zakona mnogo blažji in se mora torej krivda presolati po blažjem zakonu.

Loterijski odsek Sokola L. v Ljubljani javlja, da bo razglašena lista vseh izbranih števil v prihodnjih dneh v „Jutru“. Poleg tega bo od ponedelja naprej na razpolago žrebna lista. Vsi razpečevalci jo dobijo brezplačno v društveni pisarni na Taboru. Posetniki sreč z dežele jo dobijo po pošti, ako nam pošljejo 2 Din v znakmah.

Zaspanček-Razkodranček se pripravlja za božič. Navideže presenečenje za vaše malčke! Proti pošiljati Din 24. poštnine prosto razpošilja založba „Naša Grada“. Go spovestika cesta 6. Ljubljana. 3375

Ukaz o napredovanju oficirjev. Povodom večeršnjega rolnskega dne kralja Aleksandra je kralj podpisal večje število ukazov o napredovanju oficirjev.

Slovensko planinsko društvo v Ljubljani naznanja občinstvu, da priredi v vseh prostorih Narodnega doma v Ljubljani dne 1. februarja planinski ples. Čisti dobiček se porabi v kritje stroškov za gradnjo Doma na Krvavcu. Zato naprošamo vsa ostala društva, da vpoštevajo našo prireditev ter opustijo vsled tega vse eventualne svoje prireditve.

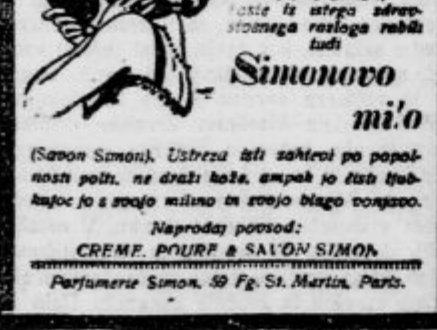
Zdravila za cvetice. Le malokomu je znano, da se v nekaterih slučajih tudi cvetice zdravijo z medicino. Angleški trgovci s cveticami so ugotovili, da gotove cvetke reagirajo na aspirin in podobna sredstva. Pol tablete aspirina, raztopljene v vodi, deluje na krizanteme tako, da se popolnoma osvežijo, četudi so že začele veneti.

Smrtna nesreča. V Polzeli v Savinjski dolini se je v ponedeljek smrtno ponesrečil tamkajšnji čevljar in selmar Franc Zupanc. Ko se je vračal s sejo v Zalcu z vozom domov, je voz na poledeneli cesti zdrsil in se močno nagnil. Pri tem je težak zaboj padel na Zupanca in mu zlomil tilnik. Moš je ostal na mestu mrtov. Kot selmar in obrtnik je bil znan po celi Savinjski dolini.

Razredna loterija vzrok samomora. V srbskem selu Jakubovci pri Vranjem je živel posestnik male kmetije Jovo Mitrić s svojo številno rodinjo. Pred dvema letoma ga je neki znanec prekovoril, naj kupi srečno razredno loterije, pa bo kmalu obogatel.

Pariške noči

prioravljaja
Elitni Kino Matica

Božična in novoletna darila:

pisarni papir, fine pisane mape, tintnike, spomin. knjižice, albume za razrednice in slikarje, okraske za božična drevesca, jaslice in razglednice po najnižjih cenah v veliki in okusni izbiri nudil

M. Tičar, Ljubljana,
Selenburgova ul. 1 in Sv. Petra cesta 26

Najbolj brezbrižno in čisto primerno božična in novoletna darila so 12003 a
trpežna gorika obutjev in oblatila.
Za mal denar nabavite vse vrste lutih edicij v darila: trgovini konfekcijske tovarne
FRAN OERENKA & CIE., LJUBLJANA,
Oraditke 4. Tel. int. 249. Erjavčeva cesta 2.

Damske plašče
najmoderneje od Din 400 do 1000
zimske plašče obleke od Din 120 do 400
domače flanel obleke od Din 100 do 160
sportne in Temper Nature od Din 60 do 160
nudi **F. J. Goričar, Ljubljana,**
Sv. Petra cesta šte. 29.

kakor je on sam, ker je nedavno zadel na svojo srečko 20.000 dinarjev. In Jovo ga je res ubogal in kupil srečko, a ko nanjo ni ničesar zadel, jih je kupil še več. Zgrabila ga je tudi strast in začel je hazardirati. Prodal je vse, da je prišel do denarja: krava, vola, kokoši, njivo... A sreča mu ni bila naklonjena. Ko tudi pri zadnjem velikem žrebanju meseca novembra ni ničesar zadel, zalagal pa skoraj že vse, je šel v obzup v hlev, v katerem so bile nekaj krave in voli ter se — obesil.

Neprijetna zamenjava. V javni bolnici v Travniku sta umrli te dni neki mohamedanec in neki pravoslavni Srb. Vsi dve pomote strežnika so pokopali Srba po mohamedanskem obredu na muslimanskem pokopališču. Ko se je zamenjava ugotovila, so truplo umrlega Srba zopet izkopali in pokopali po pravoslavnem obredu. Proti strežniku je uvedena stroga preiskava.

V ječi zmrznil. Kakor poroča „Zagreber Tagblatt“, je v osiškem sodnem zaporu zmrznil te dni kaznjene Milan Grotić. V osiškem prebivalstvu je zavladalo veliko ogorčenje, ker se je zvedelo, da se tudi v zadnjih mrzlih dneh sodni zapor niso kurili.

Strahovit zločin je bil izvršen v noči od 15. na 16. decembra v selu Majuro pri Gledjeli. Posetnik Jovan Pejović in njegova žena sta bila v svoji hiši napadena in z nožem zaklana, sin Spasole pa je bil ustreljen ter tako umrla cela rodilna. Brata Gilgorige in Andreja Stokovića, soseda umorjene rodilne, ki sta osumljena, da sta izvršila grozno umorstvo, sta bila aretirana in izročena sodišču.

Arektacija radi soperskega konkurza. Za stopniki Zveze trgovcev v Zagrebu so posetili v ponedeljek državno pravdnitvo in prosili, naj postopa strožje z ljudmi, ki proglašajo konkurz, češ da se vrše pri tem velike zlorabe. Nekateri od njih žive pred konkurzom zelo potratno, po konkurzu pa otvorijo podjetja pod drugimi imeni. Radi tega je državno pravdnitvo sklenilo, da bo v takih slučajih postopalo najstrožje in vstaknilo vsa kogaž takoli v zapor. Na podlagi tega sklepa je bil v ponedeljek Oeza Rossmann, ki je pred kratkim napovedal konkurz, aretirani in izročeni državnemu pravdnitvu, ki je odredilo proti njemu preiskovalni zapor radi zločina goljufije.

V zaporu se je obesil. Pred letom dni sta bila umorjena v Trebeviču v Bosni dva brata. Orožniki so takrat aretirali kot krivca posetnika Giljo Tadića, ki je priznal, da je obli enega, dočim ni hotel povedati, kako je bil ubit drugi. Morilec, ki je bil sedaj že več kot eno leto v preiskovalnem zaporu, se je v sredo v zaporih sarajevskega sodišča obesil.

Iz Ljubljane

Pri današnjem slavnostnem koncertu sodelujejo poleg opernih solistov g. Pavle Lovštevot ter g. Banovca in Betetta tudi še operni zbor, ki polje za odrom razne vzklise kakor jih zahteva skladatelj v svoji partituri. Zborovski part pa izvaja pevski zbor Glasbene Matice. Z orkestrom vred nastopi na koncertu okrog 300 sodelujočih. Vstopnice se na razpolago le še malo. Dobijo se podnevi v Maticini knjižarni in zvečer od 7. naprej pri vstopu v uniojsko dvorano.

Zelo važno predavanje o gospojinstvu. V društvu „Soča“ je ravnateljica gospodinjstva šole, gđ. Jerica Zemljanova imela pred kratkim krasno in za današnje čase važno predavanje o „Pomenu dobrega in razumnega gospodinjstva“. To predavanje bo gđ. ravnateljica ponovila v slovenskem jeziku v „Česki obci“ v soboto dne 19. decembra ob pol 21. uri v restavraciji „Dozdani“. Vstop je prost in so vsi dobrodošli! Členy česke obce a krajana žrdame, aby pšili na tuto pekno a duleitno prednšku. — Česka obec v Ljubljani. 3376

Drsališče na Taboru nudi nad vse pestro in živahno sliko Plesarje je čista in gladka kot na naravnem kristalnem ledu, v neposredni bližini ohlajalnice, ogrevalnice in krompečevalnice. Drsailci občutljaj daje navodila za pravilno izvajanje gibov in likov. Mlado in staro oživi pod vplivom suhega mraza in lepote zimske narave. Starši in drugi gledalci oblegajo Tabor ter z drsailci vred ob pogledu na odlično telovadilsko igranje pestron živahnega mrojenja. — Drsailšče je odprto vsak dan od 9. do 12 in od pol 14. do 21. ure. Vstopnina je tako nizka, da je omogočeno tudi neimovnim mladim enitiev gibčnost in zdravlja na ledišču. Ljubljana — zaspana, ven iz zadušnih in zakajenih prostorov. Največji kapital je narodno zdravlje.

Milorad Rajčević je predaval snovi v Akademskem kolegiju o utisih s svojih potovanj križem sveta. Številni poslušalci so z zanimanjem poslušali njegova izjava in so ga ob zaključku nagradili z živahnim ploskanjem.

Novo!

A. M. Dostojevskij: Zapiski iz mrtvega doma I/II. del.
Golar: Bratje in sestre v Gospodu, sanje poletnega jutra.
Hamsun-Albrecht: Glad, roman.

Vsi navedeni romani so ravno kar izšli

v Zvezni knjigarni, Ljubljana, Marijin trg 8.

u— Gostilna pri „Fajmoštru“ toči izbor no dalmatinsko vino z otoka Vlsa po 11 dinarjev liter.

u— Razstava Hilbert-Stoviček v Jakopičevem paviljonu, ki je vzbudila takoj prvi dan pri odprtvi veliko pozornost, je odprta dnevno od 10. — 4. 2400 r

u— Na ustanovnem občnem zboru Starešinske organizacije Preporoda dne 30. novembra t. l. je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik: Juvanc Slavko, podpredsednik: Zajec Marijan, tajnik: Rupnik Leo, blazajnik Dietz Milan, odbornik: Lučovnik Rudolf, revizorji: Zajec Slavko, Jelenec Gotmar in Tomja Jan.

u— Hišne posestnike ljubljanske in okoliške poziva Pokrajinska zveza društev hišnih posestnikov v Ljubljani, da se prihodnje leto udeležijo shoda v nedeljo dne 20. decembra ob 11. uri dopoldne v veliki dvorani Narodnega doma v Ljubljani. Shod sklicujejo vse gospodarske organizacije ljubljanske radi najne v prepotrebne revizije zakona o takсах, ki zlasti hišne posestnike neverjetno hudo obremenjuje in onemogočuje radi prevrskih pristojbin pravi promet med neprimičninami. Prenosne takse pri prodaji dediščine so neprimerno visoke, v nadaljnjem pa je zakon o takсах sedanjemu času popolnoma neprimeren in nejasen. Zato je nujno potreba, da se podvrže reviziji.

u— Umrl v Ljubljani. Včeraj so bili prijavljeni sledeči smrtni slučaji: S. Melanija Matilda Litja, usmiljenka, 25 let. — Marko Gorišek, občinski uhožec hiralca, 64 let. — Karel Turk, bivši črkostavec, 62 let. — Marija Klenovšek, dekla, hiralca, 54 let. — Ignacij Klemenčič, dninar, hiralca, 66 let.

u— Policijske prijave. Od srede na četrtek so bili prijavljeni policijski sledeči slučaji: 1 tatvina, 1 prestopek nedostojnega vedenja, 2 izrečda, 1 poškodna tuje lastnine, 1 prestopek hoje po železnici, 10 prestopkov cestnega policijskega reda, 1 telesna poškodba in 1 prestopok avtomobilskih predpisov. Arektacija je bila izvršena 1 in sicer radi postopanja.

Ponovno opozarjamo na

božično prodajo po globoko znižanih cenah: stislne suknje krasnega izdelka, damske plašče po neverjetno znižanih cenah ter razne druge oblačilne predmete pri trdili

Frn Lukič, Pred škofijo 19.

V nedeljo, dne 20. t. m.
celodnevna prodaja praktičnih božičnih in novoletnih daril pri
C. J. HAMANN, Ljubljana,
Mestni trg šte. 8.

Iz Maribora

u— Mestna podjetja. Dokler je bil mestni kino v režiji magistrata, mu je šlo tako slabo, da je bil skoro pasiven. Sedaj pa ga ima zasebna družba, ki plačuje občini mesečno 5000 Din in še sama živi poleg, čeprav je izdala mnogo tisočakov za investicije. Občina pa ima še celo vrsto drugih svojih podjetij, ki ni lahko vsa donosna krasne dohodke, če bi slonela na zdravi gospodarski podlagi in mestne davščine bi se kmalu znatno znižale, ali pa bi lahko za prebivalstvo kaj napravili v kulturnem ali socialnem oziru. Slišimo pa, da tudi nekatera druga mestna podjetja enako „florirajo“, kot poprej kino in bomo o tem na podlagi mestnega proračuna ob priilki obširneje spregovorili. Slabo gre na pr. piliarni in mestnemu kopališču. Slednjemu se ni čuditi. Pristojbina je izredno visoka, udobnosti pa kakor pred sto let v prvovrednih gnezdih. Dostikrat čistilo kotel ali ne obratujejo radi praznikov, zopet drugič obratujejo v „enornih“ dneh, vse to pa je za občinstvo tako tajno, kakor če mestno električno podjetje za celo dopoldne ukine tok, ne da bi meščane obvestili, kakor je to povsod običajno in bi to napravil vsak — trgovec. Ponovno smo že dobili takšne pritožbe iz občinstva.

u— Protistni zbor državnih uslužbencev v Mariboru bo v nedeljo ob 10. uri v dvorani gđ. Rotovž.

u— Mariborčani o „Bubi - frizuri“. Uredništvo „Mariburger Zeitung“ je nedavno razpisalo anketo za ali prod bubi - frizuri. Danes objavljaja rezultat te ankete. Izreklo se je 573 oseb proti, 456 oseb pa za bubi-frizuro, 92 je bilo nevtralnih. Od tega je 80 odst. moškega sveta proti bubi-frizuri.

u— Zima v Alpah. Posrečilo se mi je dobiti od k. Rudolfa Badjura sklopitele slike pok. Bogomila Brnska, ki kaže naše gore v prekrasni zimski obleki. S pomočjo teh slik sem rad pripravil prirediti sklopčšn predavanja ter naj se društva, ki ma to reflektirajo, javijo pri Brunu Rotterju, Maribor, Krekova cesta.

u— Dve novi in zanimivi prireditvi v prihodnjem predpustu bosta „Veliki jugoslovanski ples“, ki se bo vršil pod pokroviteljstvom podružnice Jugoslovanske Matice dne 30. januarja v vseh prostorih Gŕtznove dvorane. Ples se bo priredil po vzoru nekdanj tradicijskih Ciril Merodovih plesov v Trstu in bo nudi Mariborčanom mnogo novosti in zanimivosti poleg obilo zabave. Pripravljenost dela so že v polnem teku. — Druška posebnost bo „Otroška maskarada“, ki jo bo priredilo dne 11. februarja, na doboli četrtek, popoldne v prid otroške bolnišnice „Slovensko žensko društvo“. Prireditelj bo vestno pripravljena in bo nudila takn za malčke kakor za odrasle gledalce obilo

užitka. Tudi za to prireditev so predpriprave v polnem teku in po zasnovanem programu sodeč, je pričakovati res nekaj posebnega ljubkega in zanimivega.

u— Sveta vojska v Mariboru je imela v sredo občni zbor, ki je bil precej slabo obiskan, ker je bil tudi prepozno razglašen. Poročilo o delovanju društva je podal dosedanji predsednik prof. dr. F. Kovačič, ki je z letošnjim občnim zborom odložil meso predsednika, katero je zavzemal od ustanovitve društva l. 1912. Za njegovo potrditveno delo se mu je zahvalil g. ravn. dr. Tomlinšek, ki je naglašal, da je pravzaprav glavna zasluga za vse, kar se je do danes na Stajarskem napravilo, ozir. storilo za treznostno gibanje, ravno dr. Kovačičeva. V novi odbor so bili izvoljeni: ravn. dr. J. Tomlinšek, prof. dr. J. Dolar, A. Krepek, J. Stajbel in gospa ravnateljica A. Šupica, proglodovalcem računov pa gospa dr. Jančičeva in gđ. Levstikova. Ker so v novem odboru osebnosti, ki imajo smisel in voljo za treznostno delo med našim ljudstvom, mo želimo pri težkem in neahvalnem delu kar največ uspeha pa tudi podpore oblastev, časopisja in vse javnosti, ki žel, da bi bil naš narod zdrav in kreposten.

Iz Celja

u— Novo zalogo čevljev trdke Bata je uredil na Glavnem trgu takojšnji trgovec Alojz Dromek.

u— Iz trgovskega sveta. Nabavljajna za družba državnih nameščencev se je iz dosedanjih svojih prostorov v hiši Ljubljanske kredite banke preselila v poslopje bivšega okrožnega sodišča pri rudarskem uradu. — V preurejene prostore v Ljubljanski kreditni banki pa pride s svojo zalogo zastopstvo tvornice usajenih izdelkov „Peptovla“ v Pruju.

u— Mestni kino. V torek se je vršila zoperna otvoritev Mestnega kina v hotelu Skoberne. Kino je prezidan in in povečan. Vsa dela so trajala tri mesece. Dvorana je podaljšana za 10 m ter je sedaj dolga 25 in široka 10 m. Notranost kina je moderna in okusna. V dvorani je prostora za približno 300 ljudi. Kino ima električno kurjavo in prikladno čakalnico. Dvorana Mestnega kina spada sedaj med najlepše celjske dvorane.

Iz Trbovelj

u— Proslava rojstva kralja Aleksandra se je vršila na vseh trboveljskih šolah kar najbolj slovesno. Šolska mladina se je zbrala po maši v šolskih prostorih, kjer se je vršila interna slovesnost z izbranim programom.

u— Odrhdnica ge. Plavšakove, ki je po 32 letih delovanja na trboveljski dekliški šoli stopila v pokoj, se je vršila tako animirano, kakor ne kmalo kakšna intimna prireditev. Navzoč je bil celokupni učiteljski zbor dekliške in deške šole, člani krajnega šolskega sveta s predsednikom g. Voduškom in šolska mladina. Izmed programnih točk je najbolj ugalalo rajanje, ki ga je sestavila gđ. Andolškova.

u— Kmetijsko podružnice se sestane v nedeljo k svoji redni odhorovi seji, na kateri se bodo pretresale razne zadeve, važne za trbovelske kmetovalce.

u— Nezgoda pri delu. Na dnevnem kopu Doberna, je rudniškemu strojevodji Francu Rajnerju tako nesrečno spodrsnilo, da si je pri padcu zlomil levo roko.

u— Za Sokolski dom v Trbovljah je daroval g. Ivan Berger 200 Din namesto venca umrli ge. Peharčevi. Iskrena hvala!

u— Nedeljsko predavanje Lindske vsoke šole se ne bo vršilo v prostorih vodnske šole kakor dosedaj, marveč v veliki dvorani pri Forteu, kjer je dovolj prostora za več sto ljudi. Predaval bo g. prof. Dolžan o razvoju življenja. Vsekarer je snov ne primerno bolj zanimiva, kakor je bilo njegovo zadnje predavanje, ki je vse poslušalce fasciniralo. Opozorjamo, da je pričetek točno ob 14.30 ter da bo g. profesor po zaključku predavanja vsakomur na razpolago za eventualna poiznila.

Iz Primorja

u— Dve promociji. Na univerzi v Sieni sta bila promovirana za doktorja prava gg. Edvard Della Savia iz Sv. Antona pri Kopru in Josip Dekleva iz Materije v Istri. Iskreno čestitamo!

u— Srčna kap je zadela tržaškega veletrčca s kavo Ernesta Nauena. Moš je bil baš na tržaški borzi, kjer je sklepal kupčije s kavo. Nenadoma mu je pozlilo in v par minutah je izdihnil. Zadel ga je srčna kap. Nauen je bil 65 let star in je užival v krogih tržaških trgovcev velik ugled.

u— Ustavljen avtomobilski promet na progi Gorica-Lidrija. Avtomobilna zveza med Gorico in Lidrijo je prekinjena dokler se vreme ne izboljša in sneg ne skopni. Zaskrat je obrat ustavljen med Colom in Godovičem in s tem v zvezi tudi med Gorico-Ajdovščino in obratno.

u— Slikarska razstava v Gorici. Umetniški krožek v Gorici otvori dne 16. t. m. v Gorici, Nunska ulica, razstavo slik Avgusta Čermeljca, ki razstavi na ogled 40 svojih del. Razstava bo trajala do 22. decembra.

u— Nova tatvina na progi Gorica-Prvačina. Vzdož železniške proge Gorica-Prvačina so tatovi zelo spretni in urni. Tatvine, ki se dogajajo vedno na račun železniške uprave, so zavzele že tolik obseg, da mora železniško ravnateljstvo stalno računati s njimi ter jim je celo odkazalo posebno mesto v proračunu. Pred par dnevi je na progi vzignlo zopet 450 metrov bakrene žice, ki je bila namenjena za popravilo brezvoja Tatav doslej niso izsledili. Očividno se previdno skrivajo.

Gospodarstvo

Za obrambo slovenske industrije

Znano je, da je pred leti izdal šef industrijskega oddelka ministrstva trgovine in industrije g. Savič knjigo pod naslovom »Naša industrija in zanati«, v kateri se proglasi ideja, da bi se iz Slovenije, katere glavni vir dohodkov je v industriji, morale premestiti vsa velika industrijska podjetja, češ, da so preveč na meji ter za primer vojne preveč eksponirana.

O tem se je že meseca junija 1923. razpravljalo na plenarni seji ljubljanske Zbornice za trgovino, obrt in industrijo in se je proti propagandi takšnih idej odločno protestiralo. Takrat teh idej še nihče ni smatral za popolnoma resne, toda njihovo uresničevanje zadobiva v zadnjem času vedno bolj groznejše oblike. Iz referata, ki ga je imel g. Lenarčič o tej zadevi na zadnji seji ljubljanske Zbornice za trgovino, obrt in industrijo, povzemamo v glavnih obrisi naslednje zanimive ugotovitve:

»Prvi korak za praktično izvedbo stremljenja, ki so opisana v omenjenih Savičevih knjigah, je člen 137. finančnega zakona za leto 1924/25., s katerim se je proti veljavnim dohodkom obrtnega reda na popolnoma izjemnim način uvedlo komercializirane industrije, ki naj služijo na narodno obrambo, a nikjer se ni določilo, kako se ima to načrtno izvesti. Tako je narodno obrambo, pod katerim se lahko v širšem pomenu besede razumevala prav vse panoge industrije, ker pridejo na prvi pomeni besede v primeru vojne vse kot pomožne vojne industrije v poštev.

Ko so se pozneje pojavili interesi, ki so želeli ustanoviti v Sloveniji razna industrijska podjetja, ki jih v ožjem pomenu besede nikakor ni smatrali za industrijo za narodno obrambo, se jim je svetovalo, da zgradijo ta podjetja v Srbiji ali Bosni, češ, da se v Sloveniji osnivanje takega podjetja radi bli, žine ne le more dovoliti.

Posledice tega sistema vidimo v tem, da se v letošnjem letu ni osnovalo niti eno novo podjetje v Sloveniji, kjer imamo v ostalem za industrijo najboljše pogoje, predvsem premož in električne daljnovode ter zadostne rezerve kvalificiranih delovnih sil.

S tem se pa ministrstvo trgovine in industrije še ni zadovoljilo, marveč je porabilo še druge prilike, da je postavilo našo industrijo v težji konkurenčni položaj.

Tako se je v trgovinskih pogodbah z Italijo dovolj carine svobodno izvoz okroglega bukovega lesa, ki ga predeluje domača lesna industrija, posebno pa industrija upognjenega pohištva. Nadale se je carina na laneno olje znižala od 20 na 20 zlatih dinarjev in s tem prizadejala lepo se razvijajoči oljarski industriji v Sloveniji, ki je reprezentirana po štirih tovarniških in 16 obrtniških podjetjih, tako težak udarec, da je danes izločena iz konkurence, ker bolje konvencionalno dovažajo inženersko olje kakor ga izdelovati v tuzemstvu.

Pri trgovinskih pogodbah z Avstrijo so se težko okončovali interesi domače industrije lesene ambalaže, ki je po vojni investirala znatne svote. Pri prejšnji tarifi je znašala uvozna carina na dele zabojev 10 zlatih dinarjev, ki je ostala v novi avtonomni tarifi neizpremenjena. V carinsko-tarifni pogodbi z Avstrijo pa se je znižala uvozna carina za dele lesene ambalaže na 5%, to je na 3,40 zlatega dinarja, kljub temu, da je bilo merodajnim faktorjem dobro znano, da je naša industrija v stanju izdelati zadostne množice kvalitetno enakovrednega blaga.

Znižala se je tudi uvozna carina za tehnične, za katerih izdelavo imamo v Sloveniji šest večjih podjetij.

Nova avtonomna carinska tarifa, ki je stala 20. junija v veljavo, je uvedla za našo železarsko industrijo znatno težje obremenitve. Ker se je uvedla carina na sivo in staro železo ter carina na črni premog. Obe nam obsega nova carinska tarifa določila, da se sme dovoliti avto železo v debelini preko 4 mm za izdelavo žičnikov proti polovici carini, dokler se te vrste blaga ne ho izdelavati v zadostni količini v državi. Industrijskemu oddelku ministrstva trgovine in industrije je to predhodno znano, da so železarne v Sloveniji v stanju izdelavati železo v valjarnah z lahko pokrili celokupno potrebo tuzemstva ter da bi pri polni izrabi svoje kapacitete lahko izdelovale še znatne množice preko potrebe tuzemstva.

V trgovinskih pogodbah z Avstrijo so se znižale uvozne carine na železo, pločevino in žico, a obdržale so se uvozne carine na sirovine, tako da je našim podjetjem pri večnem množičnem dumpingu od strani nekakšnih železarov, ki hočejo dobiti za vsako ceno naša tržišča nazaj, konkurenčni boj postal nevzdržen.

Ne vstopitve se dejstvo, da je z usodo teh podjetij neposredno zvezana usoda cele Goranske. Največje težave delajo podjetjem za nahavo starega železa v tuzemstvu; vzdržuje se visoka tarifa za prevoz, ki dosega do 66% vrednosti blaga, a tudi vse prošnje za odpravo uvozne carine na sivo železo, ki ga v primerih kakovosti ni dobiti v tuzemstvu, so ostale brezuspešne.

Referent ministrstva trgovine in industrije je v pododbora za proučevanje zakona o carinskih tarifah po časopisnih poročilih enostavno izjavil, da se radi tega, ker je znaten del delnic v rokah inženjerskih, predložiti ne more ugoditi. Zgodilo se je v zgodovini dosedaj nepoznan primer, da se industrijskemu podjetju, ki zaposluje skoro izključno domače delavce iz raznih, ker se nahaja del delnic v rokah inženjerskih, ovira ohranjanje ter hoče na ta način pripraviti do tega, da bi se preselilo v Bosno, ako bi to bilo sploh izvedljivo.

Tako se na eni strani s tako prakso dosledno in načelno pri vsaki priliki oškodujejo interesi te obstoječe industrije, na drugi strani pa se delajo težave pri uvajanju nove industrije.

Na podlagi teh izjavljanj je na referentov predlog sklenila zbornica soglasno najodločnejši protest proti demontažni politiki, ki ogroža gospodarske interese Slovenije. Daje je sklenila, da se s posebno spomenko obrne na finančnega ministra, ministra za vojsko in mornarico, ministra za trgovino in industrijo ter na vse parlamentarne klube. Upajmo da bodo ta klic slovenskih gospodarskih krogov v Beogradu v polni meri uvaževali in opustili politiko uničevanja industrije v pokralini, ki more živiti uspešno gospodarsko življenje le v industriji. Ne vidi se nam mogoče, da bi se še dalje vodila taka politika, ki meji že na cinizem ali pa na nerazodnost, saj mora biti vendar jasno, da se z gospodarskim uničevanjem Slovenije škoduje obenem celokupnim interesom naše države.

Tržna poročila

Ljubljanski živilski sejem (16. t. m.) Drog: 143 konj, 1 šreba, 43 volov, 4 krav, 4 teleta in 31 prascev. Cene za ke žive teže so bile: voli II. 9,25 — 9,50, III. 7,50 do 8,25, krave II. 6,75 — 7,25, krave klobasice 3,75 — 4, telice I. 8 — 8,50, II. 6,75 do 7,25, teleta I. 10 — 10,25, II. 8,50 — 9 (zaklana teleta 13 — 14), praški špeharji domači 14 — 15, prkutarji 10,75 — 11,50 (zaklani domači praški 15 — 16), banatski špeharji I. 17 — 17,75, II. 16,50 — 17 Din. Plemeniti prasci so se prodajali po 180 do 250 Din komad. Sejem je bil slabo obiskan. Prvovrstnega blaga malo. Cene goveji živini so ostale prilično neizpremenjene, dočim so se praški podražili. Večje povpraševanje je bilo po pršutarjih, ki se nakupujejo tudi za Avstrijo in Nemčijo.

Dunajski tržišče jaja (16. decembra.) Cene nespremenjene. Dovolj svežih jajc so močno popravili, dočim so se ponudbe jaja v apnu povečale. Notirajo v trgovini na debelo: jugoslovensko izvozno blago I. 24 do 24,5, madžarsko izvozno I. 24,5 sedmograško sveže 23,5, rusko sveže 23, jugoslovenska jajca v apnu I. 18 — 19, kaliska v apnu 17 — 18, jugoslovenska in bolgarska jajca v apnu II. 15 — 16 grošev ab Dunaj.

Dunajski borza za kmetijske produkte (16. decembra.) Čvrstejša ameriška poročila niso skoro nič vplivala na dunajski tržišče. Razpoloženo za nakupovanje je bilo kakor prej zelo slabo. Enako je bila slaba ponudba. Jugoslovanska pšenica (77 kg) se je trgovala po 4,30 šilinga Dunaj transito. Notirajo za 100 kg vključno blagovnoprometni davek brez carine na debelo: pšenica: domača 40 — 41, marchfeldska 38,75 — 39,25; rži: marchfeldska 30 do 30,50; ječmen, domači 35 — 42; koruza: 28 — 29, sušena 25,25 — 27,25, nova 23 — 24; oves: domači 28,50 — 30,50, madžarski 27,50 — 29,50; moka 00: domača 77 — 80.

Konferenca o našem valutnem problemu. Uprava Udruga bank v Beogradu je podvela potrebne korake za sklicanje konference, na kateri se bo razpravljalo o našem valutnem problemu in se bodo stali predlogi za njegovo rešitev. Sprito važnosti tega vprašanja vlada v vseh gospodarskih krogih veliko zanimanje.

Naši trgovinski stiki s Holandsko. Ob priliki mednarodne konference za zaščito industrijske svojine v Haagu se je izrazil generalni konzul Jugoslavije v Amsterdamu Merens napram dr. Janku Šumanu, predsedniku Direkcije za zaščito industrijske svojine v Beogradu, da holandski gospodarski krogi žele živahnije gospodarsko sodelovanje z Jugoslavijo. V Amsterdamu obstoji komite z imenom »Holandska v tulin«, ki si je nadel nalogo, da pripravi in vadrže kulturne ter gospodarske stike z inženstvom. V svrhu doseganja živahnijih stikov med Jugoslavijo in Holandsko namerava ta komite osnovati posebno sekcijo za holandsko-jugoslovensko kulturno in gospodarsko sodelovanje. V tej zadevi bo v začetku naslednjega leta prispelo v Jugoslavijo več vodilnih osebnosti tega komiteja, ki bodo stopili v stike z vodilnimi osebnostmi Jugoslavije.

Vprašanje livarne v Zenici. V finančnem ministrstvu se je vršila konferenca strokovnjakov, na kateri se je razpravljalo o livarni v Zenici. Obstoji predlog, da se ta livarna da v zakup zasebnikom, dočim strokovnjaki smatrajo, da ta predlog ni ustreten, in so zato mišljenja, naj bi podjetje ostalo še nadalje v državnih rokah.

Železniška proga Bihac - Otocac-Senj. V prometnem ministrstvu se proučava predlog zagrebaške Zbornice za trgovino, obrt in industrijo glede gradnje nove proge Bihac-Otocac-Senj, ki bi bila velikega političnega in gospodarskega pomena. Obtoji možnost, da se bo prihodnje leto že trasirala ta proga, ki spaja zapadno Bosno s Hrvatskim Primorjem.

Poročilo na našem l-nem tržišču se je v zadnjem času nekoliko popravilo. Popravek ljubljanske lire, odnosno prilično stabilnost lire ugodno vpliva na naš lesni izvoz v Italijo. Sklepajo se znopet kupnje, dasi je vedno daleko ne v toliki meri kakor bi bilo pričakovati. Splošni položaj naše lesne industrije in trgovine pa je še vedno resen. Pozor, pred katerimi posluje, so zelo nepovoljni. Jasno je, da bo vlada morala vpraševanje naše lesne trgovine in industrije vzeti resno v roke, da se bo zopet v večji meri razvil izvoz, kajti les je eden glavnih produktov Jugoslavije in tvori v naši trgovinski bilanci važno postavko.

Skladišča Generalne direkcije carin. Generalna direkcija carin skoro na nobeni postaji nima svojih zgradb, temveč zavzema skladišča železniških postaj. Sedaj je direkcija začela izdelovati načrt, po katerem se bodo postopno povsod zgradila carinska skladišča.

Stanje prevoznih v novembru t. l. Po podatkih ministrstva za poljedelstvo in gozdarstvo je bilo stanje ozimskih posevkov v naši kraljevini tokom novembra t. l. dobro. Le

meštema so posevki bili uničeni od poplavl, tako da bo treba nile preorati in posejati z jarim žitom. Stanje živine je bilo v tem času povoljno. Krme je dovolj. Kužne bolezni so se pojavljale v nekaterih krajih.

Zabrana uvoza živine iz Grčije. Ministrstvo za kmetijstvo in vode je zabranilo uvoz živine iz Grčije, zlasti iz krajev okrog Vrlova. Vzrok tej zabrani so kužne in živinske bolezni v omenjenih krajih.

Odkritje težkega cinkove ruhe. V okolici Ponikvice v Črni gori so našli cinkovo rudno. Ministrstvo za mine in rudnike bo odredilo strokovno komisijo, ki bo preiskala to rudno ter potem odredila vse potrebno za izkoriščanje.

Odgoditev razdružitve Centralne banke za trgovino, obrt in industrijo v Zagrebu. Iz Zagreba poročajo: Sodišče je odločilo, da se razdružitev Centralne banke za trgovino, obrt in industrijo tako dolgo ne sme izvesti dokler ni pravnomerno odpravljen vzrok, vložen proti banki. Zato se za one, ki s tem niso zadovoljni, ne vrši zamenjava 70 delnic zavoda proti eni d-nici Prve hrvatske štedionice, napovedana d. 28. t. m.

Dunajski tržišče mlačnih proizvodov. Z Dunaja poročajo: Zadnje dni se je položaj na dunajskih tržiščih strovega masla poslabšal, ker se konzum več poslužuje gosje masli, ki je cenejša. Cene strovega masla pa so kljub temu le neznatno narasle. Notirajo: gornjeavstrijsko kmetijsko strovo maslo 6 — 6,30, mlekarstvo 7,40 do 7,90, holandsko 8,30 — 8,50, dansko 8,80 do 9 šilingov za kg. Kupčija s sirom je enako slaba. Notirajo: polnemontalski sir 4,60 do 5, italijanski emmentaler 5,40 — 6, švicarski 6,90 — 7,20, pormezan 5,70 — 6,20, evropski 4,70 — 5,20, holandski gouda 4, eldamski sir 4,30 šilinga za kg.

Gibanje francoskega franka. Po predvčerajšnji okrepitvi na 18,92 in pol je deviza na Pariz včeraj v Curihu znopet oslabil. In sicer na 18,77 in pol. Na Dunaju je nazadnje Pariz od 26,03 — 26,19 predvčerajšnjim na 25,53 — 25,69 včeraj. Predvčerajšnji porast franka se spravlja v zvezo z imenovanjem novega francoskega finančnega ministra.

Krepak skok poljskega zlatnika. Poljski zlatnik se je predvčerajšnjem nenadoma krepko popravil. Deviza na Varšavo, ki je v tork na Dunaju notirala 64,25 — 64,75, je predvčerajšnjim poskočila na 69,75 — 70,25 ter včeraj dalje na 72,25 — 72,75. Skok izvira od intervencije Poljske banke v Poljski sami. Tudi na drugih borzah beleži zlatnik zboljšanje.

Umetna carinska odredba v Avstriji. Avstrijsko trgovinsko ministrstvo je opustilo vsake carine pri uvozu kakor izvozu vse vrste blaga, ki imajo samo do 1 kg čistete teže. Izvzete so samo plemenite kovine pri izvozu in proizvodi iz plemenitih kovin pri uvozu kakor tudi monopolni predmeti pri uvozu in izvozu. To velja od 7. t. m. To je nedvomno zelo umestna odredba, ker službeno poslovanje za tako malo teže blaga stane državo gotovo več, kakor donosa carina. Takšna odredba bi bila priporočljiva tudi pri nas.

Narščanje vlog na Dunaju. Z Dunaja poročajo: Tekom meseca novembra t. l. se je stanje vlog pri dunajskih bankah in bančnicah dalje pomnožilo in sicer za 149 na 443,9 milijona šilingov. Gre tu za vloge pri 14 denarnih zavodih.

Nabave italijanskih železnic v Čslo-slovaški. Zastopniki italijanskih železnic se bodo podali v Čslo-slovaško, da nakupijo večje partije hrastovih in bukovih prazov, ki jih bo rabila uprava italijanskih železnic za razširjenje svoje železniške mreže in za popravila mnogih prog.

Polom budimpeštanske tekstilne firme. Iz Budimpešte poročajo, da je ustavila plačila d. d. Desider Friedmann, ki se je bavila z razpečevanjem tekstilnega blaga. Pasiva znašajo 9,7, a aktiva 7,3 milijarde mK.

Odkritje novih petrolejskih vrelcev v Sedmograški. Rumunski listi poročajo, da so odkrili v Sedmograški štiri nove petrolejske vrelce.

Poravnave in konkurzi v Čslo-slovaški. V mesecu novembru t. l. je bilo v Čslo-slovaški (brez okraja Kutná Hora) razglašeno 48 konkurzov in otvorjenih 161 poravnanih postopank.

Ohtok novčanice v nekaterih evropskih državah. Po stanju 30. novembra t. l. je ime la Avstrija v obtoku za 827 milijonov šilingov, Nemčija za 277 milijonov državnih mark, Čslo-slovaška za 792 milijonov Kč, Madžarska za 406 milijonov pengov, Poljska za 439 milijonov zlatnikov in naša kraljevina za 6017 milijonov Din.

Ureditve vprašanja rumunskih vojnih dolgov. Celokupni rumunski vojni dolgov znašajo 44,5 milijona dolarjev. V to svoto je všteto tudi 23 milijonov dolarov posojila iz leta 1920. Rumunija se je denzgovila z Ameriko, da bo vrnila dolg v 62 letih s 3 odstotnimi obrestmi v prvih desetih letih 3,5 odstotnimi obrestmi v nadaljnjih 52 letih.

Mednarodni usnjarski kongres v Budimpešti se bo vršil od 17. do 19. aprila l. 1926. Prvi tak kongres je bil v avgustu t. l. v Bratislavi.

Izpuhe madžarske špekulacije z žitom. Na žitni borzi v Budimpešti se že več dni govori o ogromnih izgubah, katere so utrpeli nekateri večji, a tudi mnogi manjši špekulanti na čehoslovaški borzi. Budimpeštanci so namreč za decemberski termin prevzeli v Chicagu velike angažmante. Takratni tečaj 134 — 136 jih je zapeljal v ta povel, a sedaj, ko je cena žita poskočila na preko 170, so prišli špekulanti zaradi svojih blancoprojaj v kritični položaj. V zvezi s tem se govori tudi o insolvencah nekaterih večjih in manjših tvrdk.

Odprava izvozne carine na žito v Rusiji. Iz Moskve poročajo, da je Sovjetski komšarjev sklenil odpraviti izvozno carino za žito. S tem se bo še bolj ohranil dovoz ruskega žita na evropska tržišča, kar bo najbrže povzročilo ponovno nazadovanje cen.

Borze

17 decembra.

CURIH. Beograd 9,20. Berlin 123,30. New York 518. London 25.1175. Pariz 18.775. Milan 20,88. Praha 15,35. Budimpešta 0,06720. Bukarešta 2,40. Sofija 3,75. Varšava 46. Dunaj 73,05.

TRST. Efekt: obligacije Julijske Kraljevine 68. Živnostenská 278. Assicurazioni Generali 7600. Dalmazija 260. Libera Tristina 510. Lloyd 1005. Oceania 161. Dalmazija cement 650. Split cement 455. Krka 383. Devize: Beograd 43,90 — 44,20. Dunaj 346 — 356. Praha 73,30 — 73,80. Pariz 90,75 — 90,50. London 120,20 — 121,30. New York 24,70 — 24,87. Curih 477 — 480. Budimpešta 0,0344 — 0,0354. Bukarešta 11 do 11,50. Valute: dinarji 43,50 — 44, dolarji 24,65 — 24,80. 20 zlatih frankov 94 do 97 zlate lire 478,58.

DUNAJ. Beograd 12,55 — 12,50. Berlin 168,53 — 169,03. Budimpešta 99,20 — 99,50. Bukarešta 3,2775 — 3,2975. London 34,31 do 34,44. Milan 28,52 — 28,64. New York 707,95 — 710,45. Pariz 25,53 — 25,69. Praha 20,96 — 21,04. Varšava 72,25 — 72,75. Curih 136,57 — 137,07; dinarji 12,48 — 12,54. dolarji 714 — 718.

PRAGA. Beograd 59,80. Berlin 803,50. Curih 651,625. London 163,60. Milan 135,925. New York 33,70. Pariz 121,55. Budimpešta 4,70. Dunaj 476.

BERLIN. Beograd 7,135. London 20,345. New York 4,195. Pariz 15,15. Praha 12,415. Curih 90,95. Dunaj 59,13. Milan 16,91.

DOMACE BORZE radi praznika kraljevega rojstnega dne niso poslovale.

Sokol

Prosvetni odsek Sokola II. priredi v soboto, 19. t. m. točno ob 20 v garderobi telovadnice na realni predavanju »O dihanju«. Predava učitelj hr. Kumelj. Udeležba obvezna za članstvo in naraščaj. — Prosvetni odhod.

Sport

Vožnja okoli zelenega Pohorja (K zimski klubski vožnji sekcije Maribor avtomobilskega kluba kraljevine SHS, dne 8. decembra 1925.)

Na praznik, 8. t. m. je priredila sportska sekcija, mariborskega avtomobilskega kluba kraljevine SHS zimsko klubsko vožnjo okoli Pohorja. Vožnja naj bi dala podlago za večje ocenjevalno vožnjo, ki se bo vršila spomladi prihodnjega leta. Prireditelji so lahko popolnoma zadovoljni z doseženim prav lepim uspehom. Vožnja je potekla brez nesreče in je pokazala popolno razumevanje s strani oblastev in občinstva za pospeševanje in razvijanje avtomobilskega sporta. Tako da se tudi pri nas lahko prirejejo večja uspešna tekmovanja. Podpora s strani volikega županstva, posebno gradbene sekcije, kakor tudi policije in orožništva je pomogla, da so tekmovalci lahko vozili tudi skozi vasi z enako veliko hitrostjo, brez nevarnosti za prebivalstvo.

Odhod iz Maribora je bil radi goste megle mesto ob 9. seže ob pol 10 z Glavnega trga, kjer je startalo 9 avtomobilov, v navzočnosti velike množice ljudstva, ki je z obkroževanjem ogledovalo odhajajoče avtomobile v tej hudi zimi. Zastopane so bile znamke Austro-Daimler, Fiat, Ford in pa Oakland.

Pot skozi dravsko dolino do Dravograda bila je kljub ledu brez večjih težav; vozili so s predpisano hitrostjo 35 km.

Znana cesta dravske doline je nudila avtomobilistom mnogo lepih in očarujočih zimskih slik. Solčni žarki so kmalu premagali gosto megle in nebo je postalo jasno, tako da so avtomobilisti kar pozabili, da kaže termometer 14 stopinj pod ničlo. Od faze naprej je bila Drava popolnoma zamrznjena.

Slabše so bile ceste od Dravograda preko Velenja do državne ceste pri Zalcu. Ta del ceste, čeprav po najlepši pokrajini, je v zimskem času priporočljiv le dobrim voznikom. Nevarna so zlasti številna ledena mesta, kjer je 3 spretnim voznikom izpodrnil avto s proge, k sreči brez vsakih posledic.

V Slovenigradu je bilo v hotelu Golf pripravljeno kosilo. Tu bi se bili morali priključiti vožnji avtomobilisti iz celjskega okraja, a sneg pri Velenju je preprečil njihov prihod. Po dvehurnem odmoru se je vožnja nadaljevala. Pospešno tepla slika je bila na vožnji skozi Hudo luknjo, kjer so avtomobili vozili mimo visokih skal, na katerih stoje vitke smreke, katerih velice so težko držale ledne sveče, ki so lesketale že od daleč.

V Velenju je bil kratek odmor, tamošnje gostoljubne dame pa so nudile premazlim avtomobilistom vročo limonado.

Po poldrugurni vožnji v Slovenigradu je prispela cela karavana polnoštevno v Celje. Predsednik mariborske sekcije avtomobilov g. Peter Matičič je prišel koloni nasproti, da jo pozdravi in jo spremlja nato do Vojnke. V Celju je bil v Celjskem

Vremenske poročila

Ljubljana, 17. decembra 1925

Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračn tlak	Zračn temperatura	Veter	Oblačn 0-10	Padavine mm
Ljubljana	7.	17,8	-13,0	sever	jas.	
Ljubljana	14.	17,8	-6,4			
Ljubljana	21.	77,3	-10,3			
Zagreb	7.	77,0	-11,0	zap.	del obl.	
Beograd	7.	77,0	-11,0	sev. vzh.		
Dunaj	7.					
Praga	7.	77,25	-14,0	jug. zap.		01
Inozemost	7.					

Solnce vzhaja ob 7 33 zahaja ob 16 20. luna vzhaja ob 9 58 zahaja ob 19 28.

Barometer sta-oviti temperatura nižja

Dunajska vremenska napoved za petek: Večinoma jasno. Temperatura se bo zvišala.

domu prisrčen pozdrav tudi od tujih avtomobilistov. Tu je bila tretja in zadnja etapa. Ustavili so se samo pol ure.

Na cilj v Maribo so prispeli tekmovalci ob pol 6. in sicer 8 avtomobilov, d čim je moral dovesti radi defekta i motorju že v Kamnici pri Mariboru zast.

Vožnja, ki je poleg lepih pokrajinskih utisov nudila tudi popoln sportski užitek, daje upanje za ugodni razvoj avtomobilizma v »zvezji«. Pričakovati je, da bosta organizacija in disciplina pri bodočih prireditvah ravno tako »rezljivi« in da bosta lahko v ogled vsem drugim sličnim sportskim prireditvam.

Proga, katere ima dolžino okoli 200 km, je popolnoma sposobna za vsakovrstne tekme. Dva tretjini ceste se štejeta, sploh kot najboljši v Jugoslaviji, zahtevata pa popolno sposobnost voznika in najboljše kakovost voznega materiala, kar je potrebno za slične prireditve.

Za zimsko sportnike! Letos imajo smučarji idealno vreme. Mariborčani ne bodo ločeno zdaj žal, da se ni prišlo tega krasnega sporta. Kdor hoče popraviti zamudo, naj si navihva učno knjigo »Smučarje zimskosportnega mojstra R. Radiure, v kateri naide vso smučarsko učnost od prvih korakov do popolnosti. Ilustrovano, lično vezano dolce, se dobi v vseh dobrih knjižarnah in pri založništvo Ig. Kleinmayr & Bamberg, družba z o. z. v Ljubljani, ter stane 30 Din. s pošto 4 Din več.

Smučarski tečaj na Pohorju. Kakor smo že obljavili, se prične brezplačni tečaj za novince (in za deloma že izveščane) dne 25. t. m. pri Mariborski koši SPD pod strokovnim vodstvom g. Rud. Radiure z asistentom g. akad. Gustavom Ogrinom. — Skupni odhod udeležencev tečaja iz Zagreba, Ljubljane in Celja v Mariborsko kočbo dne 24. t. m., in to s postaje Hoče pred Mariborom po drhodni vlaki iz Zidanega mosta v Hoče ob 11.32 (odhod iz Ljubljane ob 7.44) oziroma iz vasi Hoče (zastajna pri »Posti«) ob 12. — Pohorski smučski tečaj bo imel kar nekaj potovalnega tečaja. Prve osnovne vaje (3 do 4 dni) pri Mariborski kočbi 1080 m, druge vaje pri Ručki kočbi 1249 metrov (poldrugi dan), nadaljevanje pri koči na Klopnem vrhu 1380 m (poldrugi dan). Tečaj se zaključuje dne 1. januarja 1926 s turo po Pohorskem grebenu navzdol v Mšinsko ali Dravsko dolino. Prijava na Mariborsko podružnico SPD Maribor.

Smučski tečaj v Sarajevu. Smučskemu tečaju na Pohorju bo sledil drugi smučski tečaj pod istim vodstvom za novince in že izveščane smučarje v Sarajevu (prvi tečaj v Bosni), in to za dno pravoslavni praznikov od 4. l. 1926; trajal bo približno 8 do 10 dni. Prve osnovne vaje se bodo vršile v Sarajevu, nato se premesti tečaj na vrh Bjelašnice 2067 m. Udeleženci bodo stanovali v Observatoriju. Podrobnejši podatki za ta tečaj se bodo še odpravili. Prijava naj se pošljejo na naslov Pumik (Tourist-Office), Sarajevo ali pa direktno na voditelja tečaja g. R. Badjura, Ljubljana, Marmontova ulica 18.

Iz življenja in sveta

Nova ekspedicija v južno polarno ozemlje

Amundsenov polet na severni tečaj je kljub svojemu neuspehu znatno poživljal zanimanje za taka podjetja in že se pripravljajo podobna ekspedicija, ki pa bo usmerjena sedaj v južno polarno ozemlje.

Južnoameriška država Argentina je po svoji geografski legi, po svoji tradiciji in po svojih gospodarskih interesih v prvi vrsti poklicana, da podpre in pospeši raziskovanje antarktičnih pokrajin. V društvu «Sociedad Científica Argentina» se je nedavno Guillermo Huxmark energično zavzel za sodelovanje argentinske države pri reševanju onih antarktičnih problemov, ki se za Argentinijo nahajajo takorekoč pred prgom.

Predvsem gre za vprašanje nadeljevanja južnoameriškega Andskega gorovja, ki se pri rtu Horn v morju konča, pa se že tisoč kilometrov južneje v Grahamovem ozemlju zopet pojavlja ter se kot antarktično Andsko gorovje razteza daleč tja v južnopolarni kontinent. Njegov nadaljni potek je še neznan. Mnogi učenjaki so mnenja, da je v zvezi z onim visokim pogorjem, ki sta ga Amundsen in Scott leta 1911. morala prekoračiti pri svojem poходу na južni tečaj, predno sta dosegla visoko gorsko planoto, na kateri leži tečaj. Potek morske obale vzhodno Grahamovega ozemlja je na stotine, v zapadni smeri na tisoče kilometrov še docela neznan in tudi razmerje morske za ledu je v oni visoki južni širini še neresena uganja.

Glede uporabe zračne ladje pa so razmere v južnopolarnem ozemlju znatno ugodnejše, kakor na severu, kajti Antarktida je velik kontinentalni masiv v priobalni velikosti Evrope, dočim je Arktida v bistvu globoko, z ogromnimi ledenimi ploščami in ledeniki pokrito morje. Severni konec južnopolarnega kontinenta nasproti rtu Horn je lahko dosegljiv in na otočju, ki se nahaja v polarnem ekliptiku, so že naselbene kito-lovcev raznih narodnosti, ki po potrebi lahko pridejo na pomoč.

Li kar zlasti govori za uresničenje načrta, je dejstvo, da mora tudi najkrajši polet doseči važne znanstvene rezultate, ker se nikdo ni pridrži v notranost dežele in ker mora vsak pogled z višave, vsak fotografski posnetek prinesiti nova odkritja. Amundsenov polet kakor tudi Macmillanov najnovejši polet v severnopolarne pokrajine sta dokazala, da glavna ovira za uporabo zračne ladje v Arktidi obstoji v tem, da so morju plavalice ledene grmade niso primerne za pristajanje in izkrcanje ter lahko pripravijo letalce v največjo nevarnost.

Cisto drugačen je položaj za južnopolarne kontinente, kjer na pripravljenih krajih lahko napravijo skladišča ter se v kratkih urah opravi več tonografskega dela kakor na vseh dosegljivih južnopolarjih ekspedicijah. To ugodnost so napotile člana kanadske severnopolarne ekspedicije kapitana G. Wilkina, da je začel že za leto 1926. pripravljati zračno ekspedicijo v Grahamovo deželo.

Tudi Huxmark je prepričan, da bo lažje z zračno ladjo preko sneženih poljan pridirati v neznane pokrajine kakor preko neravnega s širokimi strugami pretiranega ledu severnega polarnega morja.

Gilgotina na dražbi

Pred meseci smo navedli, da je v Londonu zorel muzej Toussard za voščene figure. Ogeni je uničil večino del dragocenih posnetkov in tudi mnogo zanimivih zgodovinskih spominov. Ker je bil muzej zavarovan za visoke vsote, ne trpi lastništvo nobene materialne škoda, pač pa je zbirke definitivno konec in ravnatelstvo prodaja ostanke, ki so bili otihi plamenom.

Med temi ostanke se nahajata tudi gilgotina, ki je odrobila glavo francoskemu kralju Ludoviku XVI in kraljici Mariji Antoinetti. Za gilgotino se potezuje izredno mnogo kupcev. V Londonu se je pripeljala že več agentov zbirateljev kuriozitet. Ti ponujajo za gi-

lotino baido visoke vsote. Poleg gilgotine je naprodaj tudi neka posebno dragocena zbirka iz Napoleonove dobe, katero so jedva otehi požaru. Vendar se za to zbirko še nihče ne ponuja. dočim je tekmovalanje za gilgotino velikansko. Vsak bi rad prišel v posest tega predmeta, s katerim so spojeni tako usodni trenutki burnega pometanja s kronanimi glavami.

Zinaida Jurjevskaja

Usoda znamenite operne pevke je še vedno zavita v skrivnostno temo. Po duraiskem in berlinskem časopisu krožijo vse možne senzacije, ki skušajo jasni motiv zakaj je Jurjevskaja z stila svojega moža in nobenila iz Berlina. Vse vesti pa so se izkazale za neutemeljene in tako še danes ni znan vzrok tragedije, ako na kdo vé, molči. Zato še tudi ni pojasnjeno, ali je pevkin smrt zakrivila nesreča ali samomor. Po vseh dosegljivih rezultatih preiskave, je gotovo to, da je pevka res našla smrt v ledenih valovih deroče Rensse.

Zinaida Jurjevskaja je bila Rusinja in je prišla v Berlin s svojim možem, bivšim carskim gardnim polkovnikom. Šele po boljševiški revoluciji. Angažirana je bila na dunajski državni operi, kjer je kmalu zaslovela kot prvovrstna pevka, tako da je letos dohila častni posudbi za angažma na pariški Veliki operi in na newyorški Metropolitanki. Ako bi sprejela katero od teh ponudb, bi bila rešena pač tudi materialnih skrbi, tako da tudi verzija, da so jo poginile v smrt finančne težkoče, ni verjetna.

Boksar Battling Siki umorjen

Iz New Yorka doseva vest, da je bil znani boksar Battling Siki v tork ponoči v bližini svojega stanovanja umorjen. Našli so ga zjutraj ustreljenega; morilci še niso dognani.

Zamorec Battling Siki, čigar pravo ime je Lewis Phal, je pred leti zaslovel po vsem svetu, ko mu je v Parizu uspelo premagati proslavljenega francoskega šampiona Carpentiera. S to zmago je Siki na mah postal interesanten. Toda njegova slava je bila kratkega veka. Siki je po zmagi nad Carpentierom začel nevezdržno prodajati. Pretel se je v naihiskurneški pariških četrtih, nastopal je pijan in se prerokal s sodniki, povzročal povsod skandale itd. — Njegovo početje je končno nastalo francoski boksarski zvezi preprečeno. Stavila ga je na črno listo in Battling Siki ni smel več nastopati na Francoskem.

Preselil se je v Ameriko odkoder na so kmalu lela prihajati enaka poročila o njegovem pronašanju. Siki se je tudi tam pretepel na ulici kakor na nočju. Letos poleti so ga nekega jutra našli na ulici težko poškodovanega z bodali. Prepeljali so ga v bolnico in dvomili nad njegovim okrevanjem. A že po dveh dneh je Siki povzročil novo senzacijo: pobegnil je iz bolnice brez sledu. Ko se je zopet pojavil, so ga oblasti izgnale iz Amerike. Ta izgon pa nikakor ni oviral Siki, da ne bi bil absolutni šef dveh boksarskih

pretenov na ulici. Nato se je skril pred oblastmi in le svoje življenje prevažal hrččas v naihiskurneških spelunkah. To njegovo mračno življenje je zdaj našlo tudi mračen konec: ustreljen je bil iz zasede na povratku s ponočnega krokanja v družbi zloglasnih žensk in apaških tipov.

Izgubljeni in najdeni milijoni

Nenavadno smolo pa obenem tudi izredno srečo je imel nemški brzovalnik št. 24, ki je vozil te dni iz Berlina v Hamburg. Odpeljal se je zvečer ob 6.15 z odhodne postaje. To je direktni vlak, ki vozi iz Berlina v Hamburg in nazaj, ne da bi se na vožnji ustavil; ima tudi poštne vagon, v katerem prevažajo čenarna pisma, namenjena za inozemstvo. Ko je vlak prišel ob 9.35 zvečer v Hamburg, so bila vrata pošnega vagona odprta. Vlakovodja je takoj hitel po poštne uradnike in pregledal vagon. Lahko si mislite, kako se je prepalet, ko je dožgal, da manjkata dve poštni vreči, v katerih je bilo za dva milijona zlatih mark vrednostnih papirjev, ki so bili naslovljeni National City Bank in na druge podobne velike denarne zavode.

Vlakospremono osobe je takoj telefoniralo v Berlin in sporočilo, da sta dve vreči med potoma izgubljeni. Policija je ukrenila vse potrebno, da se dožene, kje sta vreči. Začelo se je mrzlično iskanje vzdolž proge in v zgodnjih jutranjih urah je našel neki čuvaj blizu postaje Nauen vrečo, ki je ležala med tračnicami. Pohral jo je ter jo nesel v železniški urad. Kmalu nato se je našla še druga vreča med postajama Nauen in Neustadt ob Dossu. Obe vreči sta bili pravilno zapečateni in nedotaknjeni.

K sreči sta se vreči izgnili v temi, ko ni tega nihče opazil. Obe vreči so poštne organi takoj preiskali ter našli vsa nakazila v redu. Nepoškodovano te samo vprašanje, kako sta se baš ti dve vreči izgubili. Po dosegljivih poročilih se soditi, da se je plovilni vagon med potoma radi močnih sunkov odprl in da sta zleteli vreči iz nje. Pač redek slučaj, da se milijoni slučajno izgube in prav tako slučajno zopet najdejo.

Zabavna zgodba iz dežele suše

V angleških listih čitamo to-le zgodbo, ki vrlo karakteristično osvetljuje razmere v »suhi« Ameriki:

Neki Američan, ki v svojem rojstnem mestu na noben način ni mogel priti do alkohola, je ves obupan sklenil odpotovati v bližnje provincialno mesto. Upal je, da se mu ho s šopom dolarjev in s prijazno besedo posrečilo uveriti tega ali onega hotelirja o nevzdržni potrebi po močnejši plači kakor je sodavoda ali meonsquash.

»Zelo žal mi je,« mu je odgovoril prvi hotelir, na katerega se je obrnil žejni yankee. »Toda verujte mi, niti kapljice alkohola nimam doma. Moram biti na moč previden, zakaj policija me večkrat nenikarjavano obišče in mi prebrska kleti in omare. Pri drugih hotelirjih je ista. Poskusite pri njih; povem vam pa, da ne boste imeli več sreče kakor pri meni. Škoda za trud. V cellem mestu prodaja alkohol edini lekarnar, toda ...«

Ali yankee ga že ni več poslušal. Zgrabil je presenečenega hotelirja za pleča in ves razburjen zakričal: »Lekarnar? In kje stanuje ta človek?«

»Čakajte gospod, stvar ...«

»Kje stanuje lekarnar, vas vprašam?«

»Druza cesta levo, potem tretja« desno« zajelca prestrašeni hotelir.

Žejni Američan odhitel kakor burja in že stoji pred lekarno. »Pil bi rad, pil!« zavpije na lekarnarju. »Alkohol bi rad ...«

Vsakomur, kdor refleksno na ponudn dres se mu nudi »da naposled je prilika. Tudi **Drago Schwab**, ki bi ana, izdaje iste iz postnega švicarskega lodna izredno ugodno. Naročite!

Smuk! Smuk!

V kuhinjo sem stopil ves vtoplet v sladke misli. Iz misli me je predrnil mraz, ki je vel iz kuhinje in ki je silal na obrazu žene. Otrok je na že spal. Miza je bila prazna, svetilka je komaj brlela niti nagovorila me ni žena. Sedel sem se kot nemrl na stol.

»Kaj pa je?« sem leknil čez čas.

Ona je na molčala.

»Ja, kaj pa je vendar?« sem vprašal drugič, pa kolikor mogoče milo.

»Kaj?« — Pa še izprašuješ?«

»Ja, povej mi!«

»Da te le sram ni, tako ti misliš name!«

»Kako?! Govori to holi lasno.«

»Ti si čudak, pa še praviš, da me imaš rad!«

»Jaz še sedaj ne vem, kaj je, tak povej mi!«

»Ne hlini se, no, vendar! Čisto natančno veš da je danes moj rojstni dan, na ne, da bi se vsaj malo spomnil nanj. To se vidi kako malo misliš name!«

»Ali draga, jaz nimam v glavi samo datumov, čisto sem zgrešil današnji dan, ki je slučajno obletnica tvoje rojstnega dne.«

V nedeljo prične v „Jutru“ izhajati senzacionalni roman „Rdeči detektiv“

pil, v tej ali oni obliki. Ženja mi daite, saj ga imate, so mi rekli, in prodajate ga tudi.«

»Kakopak, gospod, toda prodajam ga ne kar tako. Kaj neki mislite? Le v nujnih slučajih in na recept. Če pa hočete in mi plačate par dolarjev, vam ta-le «nujen slučaj» radevolje priskrbim.«

Yankee položi dolar na pul, ki takoj izžine v lekarnarjevem žepu. Nato pomoli lekarnar žejnemu Američanu kosček papirja, na katerem je napisano neko ime in naslov.

»Kaj nai bo to? Kaj nai počnem s tem listkom?« izprašuje obupan yankee.

»To je naslov ljudi, ki imajo doma steklega psa in ...«

Američan je takoj razumel. Kakor bi trenil, švigne skozi vrata, zdrvi po cesti in že stoji pred označeno hišo. Ves zasoplen odpre vrata in z vročino naglico se mu usujejo besede:

»Daite mi brž steklega psa! Prosim, brž, brž!«

Mož, ki mu je odprl vrata, skomigne z rameni in prijazno odgovori:

»Zelo rad bi vam bil na uslugo, gospod. Toda nes je že oddan za osem tednov naprej!«

Velik primanjkljaj letošnje razstave britanskega imperija

London, sredi decembra.

Ravnateljstvo razstave angleškega imperija v Wembleyu je končno predložilo račune letošnje prireditve. Računski zaključek je vrlo nasiven; izkazuje namreč nad pol milijona funtov številov deficit. Koncem prvega razstavnega leta je znašal primanjkljaj 2 milijona. Letošnji deficit je manjši, toda ga ho težje kriti kakor prve leto.

Za finančni uspeh razstave je imčilo 1700 garantov, katere zdaj poziva ravnateljstvo k vplačilu no 15 funtov. Največji del hremena na odnadi na državo, ki je garantirala 1 milijon in štiri-
sot funtov ter je sedaj dolžna plačati 825 tisoč funtov.

Ta izdatek ho zelo obremenil britansko državno blagajno. Angleški davkoplačevalci bodo nanovo obremenjeni. Zbornica ho o tej stvari razpravljala prihodnji četrtek.

Polez vlade so med garanti veletrudke, banke, občine in zavarovalnice. Kljub velikemu deficitu na pravilo Angleži, da so z uspehom razstave zadovoljni in da ho prihodnje leto vnovič prirediti. Izražajo namreč, da se jim mora Wembley no takih letih sigurno obrestovati. A sigurnega emotnega uspeha, na nai se obeta še tako dolgo, Anglež ne opusti.

Potepuh Fargo

V Budimpešti je policija končno aretirala slovitega potepuha Andreja Fargo, zloglasnega posebnega radi zločinov s kloroformom. Fargo je bil pred tremi meseci iznuščen iz ječe, kjer je presegel 15 mesecev. Sedaj se je izvršila ponovna aretacija na osnovi prijave nekega bolgarskega trgovca, ki navala da je Fargo izplačal več tisoč levov za neko dogovorjeno kuničjo. Fargo seveda svoje obveznosti ni izpolnil in policija zdaj rentavila da je Fargo s pomočjo svojega komplica Arturja Schatza uporabil dohletni bolgarski denar za to, da je v Sofiji nakupil velike množine ponarejenih levov, ki jih je skušal v Budimpešti in na Dunaju spraviti v promet. Domneva se, da je tudi prijavnik, bolgarski trgovec, bil v neposredni zvezi s Fargovimi manipulacijami; ko ga je namreč policija hotela pozvati k zaslišanju, je že izginil neznan kam.

Pariške noči

prilavlja

Elitni Kino Matica

Originalna oporoka

V Rimu je nedavno umrl bogat bankir, ki je zapustil dedičem naslednjo oporoko:

Sinu ostavljam priliko, da se sam prebije skozi življenje. 25 let je živel v domnevi, da je to usojeno samo meni. Naj spozna vsaj po moji smrti, da se je varal.

Komornemu služabniku zapuščam obleke, katere mi je kradel že leta in leta. Ostavljam mu tudi bobrov kožuh, saj ga je itak oblačil, kadar sem bil na potovanju.

Šoferju zapuščam avtomobile. Pokvari jih je skoraj popolnoma in jaz mu privoščim užitek, da jih razdene do konca.

Svojemu družabniku zapuščam dober svet, nai si poišče kompaniona, ki ho tako inteligenten, kakor sem bil jaz in bo sploh v vsem nalik na mene. Če se mu to posreči, mu že v nanreji čestitam. Naj bo siguren, da ho s tem prav zadovoljen in da bo dobro napredoval.

Na koncu testamenta stoji določilo, da se ima razdeliti bankirjevo imetje med razne dobrodelne ustanove, da ne bo med dediči posmrtnega prepira. Seveda je vprašanje, če bodo dediči s tem določilom zadovoljni in če ne bodo radi te oporoke nastale velike zapuščinske pravde.

Ko v mrazu čakam in stoim, Domov, na gorko si želim. Doma čaka žena, »Buddha« čaj. Ohoie zame pravi raj!

× **Najdaljša direktna železniška zveza.** Mednarodna železniška konferenca v Parizu je na sobotni plenarni seji sklenila, da se v vsemnem redu direktnih ekspresnih vlakov upostavi direktna zveza med Parizom in Vladivostokom. Vsak teden odhaja tak vlak iz Pariza v četrtek, vsako sredo pa iz Vladivostoka. Vožnja traja trinajst dni.

× **Dolarsko posojilo rimskokatoliške cerkve v Ameriki.** Kakor poročajo iz New Yorka se pogaja bavarska rimskokatoliška cerkev z newyorškimi bankirji glede posojila v iznosu 10 do 30 milijonov dolarjev. Cerkev je ta denar tako nujen potreben, da misli zastaviti za posojilo svoja posestva na Bavarskem.

× **Podivjana deklica.** 19. oktobra tega leta je štirinajstletna deklica Paula Claus nenadoma izginila iz hiše svojih roditeljev, ki sta bila fermerja v belgijskem trgu Overboerlaere. Vse poizvedbe so ostale brezuspešne. Obupani starši, ki si niso vedeli razlagati otrokovega izginotja, so slednjič opustili poizvedovanje, meneč, da je bila deklica ugrabljena. — Pred nekaj dnevi pa se je nekemu farmerju iz okolice Grammonta zazdelo, da čuje zunaj nekoga govoriti. Bilo je proti večeru. Kmet je prijel svetiljko, stopil ven in nenadoma odprl vrata svojega svinjaka, ki je bil prizidan gospodarskemu poslopiju. In tedaj je v svoji največje začudenje opazil v svinjaku malo deklico, oblečeno v cunje in strahovito »shujšano. Deklica je hedasto zrla okrog sebe in delila med prešide hrano, ki jo jim je kmet pripravil. Farmer se je hotel deklici približati in jo odvzeti iz svinjaka, tedaj pa je deklica zhenela in hotela skočiti nani. Kmet je hitro zaprl vrata in skočil po orožništvo. Toda tudi orožnikom se je le z največjimi napori posrečilo ugrabiti noro deklico, ki je grizla okrog sebe, kdor se ji je približal. Končno je omedlela. Prepeljali so jo v bolnico, kjer so spoznali v njej Paulu Claus, ki je izginila pred šestimi tedni. Njeno stanje je opasno. Zdi se, da se je uhogemu otroku omračil um. Odkar je pobegnila, je najhrv ves čas prebila med prešili. Tragični slučaj raziskujejo sedaj oblasti.

Krži

Nikoli se nisem prav rad smejal, sedaj pa še celo ne. Odkritosrčno se pa sploh nikoli nisem smejal. Kadar me je prefekt zlaščal ali mi pa nategnil prav temeljito ušesa, sicer nisem jokaj, dasi mi je šimelo in ogamazelo no glavi, ampak režal sem se in gledal z zasmehom iz solz v prefekta. Tako sem mislil, je naiholie.

Danes je že precej dolgo od tistih dni in skoro pozabil sem že na svoje lučbeznive prefekte. In ker sem nanje pozabil, sem se pač oženil.

Žene so pa v strognosti vedno pred moškimi in v malenkostih celo. Omadžuji si samo malhen spominček iz njene preteklosti, greha ti nikoli ne pozabi, če te ne bo mučila vsak dan, te bo na vsak teden, pa takrat toliko bolj občutno.

Rog ne daj pa, da bi pozabil na njen god, na njen rojstni dan, na god njenez bratranca, strica in tete iz petin-tridesetega kolena, brezbriznež si, smislila nimaš za družabno sorodniško skupnost, ali te pa še celo nahrull, da si

ošabnež in da preziraš iz oholosti vse prinašnišivo niene družine stricov, tet, svakov in nečakov.

Tako sem v ženi našel strogega prefekta, ki me vse drugače muči kot njeni predhodniki. Niti smelim se več ne, kako tudi.

Včeraj je bil njen rojstni dan. Bogve meni je popolnoma nerazumljivo, po zabil sem na ta dan, pozabil sem na njen rojstni dan, poročnega lista na tudi nimam vedno pred očmi Torei mi svet prav lahko odpušči nepristojnosti opraviljivi greh. Ampak ona ga ni odpuščala.

Šel som k večerit soliden ob natariko določeni uri in vso not sem si premišljal: no, te dni se pa držim, sedaj bo la mir v hiši. Pijem ne več, kadim samo po potrebi in jem po razmerah. Ali ni to solidnost že v idealni stopnji današnjega razumevanja. Če me še nikdar ni pohvalila žena, pohvaliti me mora sedaj. — Tako sem si mislil in not do doma mi ta bila čudovito kratka. Sicer mi za hvalo nikoli ni bilo dosti, toda dobro bi mi le delo, če bi me žena takole le potrebnjala: Janez, no ia, zdaj si se pa res poboliščal. Samo da ne

kreneš snet na napačna pota.

V kuhinjo sem stopil ves vtoplet v sladke misli. Iz misli me je predrnil mraz, ki je vel iz kuhinje in ki je silal na obrazu žene. Otrok je na že spal. Miza je bila prazna, svetilka je komaj brlela niti nagovorila me ni žena. Sedel sem se kot nemrl na stol.

»Kaj pa je?« sem leknil čez čas.

Ona je na molčala.

»Ja, kaj pa je vendar?« sem vprašal drugič, pa kolikor mogoče milo.

»Kaj?« — Pa še izprašuješ?«

»Ja, povej mi!«

»Da te le sram ni, tako ti misliš name!«

»Kako?! Govori to holi lasno.«

»Ti si čudak, pa še praviš, da me imaš rad!«

»Jaz še sedaj ne vem, kaj je, tak povej mi!«

»Ne hlini se, no, vendar! Čisto natančno veš da je danes moj rojstni dan, na ne, da bi se vsaj malo spomnil nanj. To se vidi kako malo misliš name!«

»Ali draga, jaz nimam v glavi samo datumov, čisto sem zgrešil današnji dan, ki je slučajno obletnica tvoje rojstnega dne.«

»Ne, ne, vai mi ni za drugo, vsaj da bi se bil spomnil, da bi vsaj omenil, tako in tako ... no ia, vedela bi, da včasih malo misliš name!«

»Nate že mislim samo na tvoj rojstni dan sem pozabil.«

»Je že dobro!« —

»Ali je kaj večerje?«

»Je nisi vreden!«

Rad hi se bil zasmejal pa se nisem, oh mizo bi bil rad udaril, pa sem se premagal kaj sem hotel ... nikdar več ne pozabim rojstnega dne.

Odsel imam njen rojstni dan neizbrisno v spominu in ga nikoli ne izgrešim.

Včeraj sem kupil ženi rogavice in tako hitel domov, da sem komaj lovil sapo. Trdno sem bil uverjen, da me ho žena pohvalila in do dobra pozabila na moi neodustljivi greh.

V kuhinji je sedela v gostem mraku ne vem, zakaj ni prižigala luči. Otrok je imela v naročju in je že dremal.

»Nai, prižiži no luč!«

»A ia! Čemu?«

»Nekaj sem ti prinesel!«

»Ne maram!«

Jaz sem bil poparjen in zgubil sem ravnotežje.

»Kaj na ti le za božjo voljo?«

»E, kaj, kakšna hlaavska nevednost je to!«

»Povej vendar!«

»Sram te bodi, oče si, nisi vreden tako lenega otroka, pa se nič ne zmejniš za njegov god.«

Osmnil sem in niti do besede nisem mogel priti. V motnjavi misli sem jel brskati po izhodišču: če ho šlo tako nanrei ne bom nikdar užival družinskega miru. Jutri je lahko od tete god, jaz ne vem, preni ho v hiši, čez dva dni mogoče od strica, čez teden od svaka, nečaka ... lo ... meni se pa hoče miru in poštene domačnosti.

Danes sem sklenil, da sporazumno z ženo sestavim register sorodnikov vseh kolonov in pri vsakem napravim primereno opazko, kako za god, kako za rojstni dan ukreniti in storiti. Če Bog da, se bom še smejal!

Darujte za Sokolski Tabor

Iz tuje politike

Boj opozicije proti Cankovu

Sofija, 14. decembra.

Zasedanje soborja ni bilo parlativno opoziciji sedanjega režima priliko kritike, ki se je opozicijskim poslancem pridno poslušalo. Na eni zadnjih se je vodja demokratskega Malinov prebral seznam pogrešanih ter izjavil, da je nečestovito zločinstvo, ako tisočim izginjajo brez sledu iz rok oblasti. Malinov je zahteval, naj vlada posla pravi pravi položaj, svojih pogrešanih oseb. V imenu soborja demokratski je govoril Pastuhov, ki je izjavil med drugim:

Sedanj režim je osredotočil sovraštvo vsega sveta do Bolgarije. V inozemstvu so vse stranke desničarske in levičarske, konservativne in socialnodemokratske, diplomati in navadni ljudje, kratko celokupno javno mnenje, zoper sedanjega bolgarskega vlado.

Poslanec je protestiral proti umoru ustanovitelj socialističnega pokreta v Bolgariji poslanca Gabrovskega. Popova in proti umoru iz političnih razlogov. Vlada se ni strmovala s poskusi, da bi napravila le umore opoziciji. Postopanje sedanje vlade je fašistovski. Sedanj položaj v Bolgariji je obupen, ako se v kratkem ne izpremeni režim. Rekonstrukcija vlade ne bi spremenila mnogo. Bolgarija potrebuje vlado pravih zastopnikov ljudstva, ako hoče dobiti zaupanje domovine in inozemstva.

Socialnodemokratska kritika v soborju je zelo vznemirila vlado, ki je pričela potom svoje časopisla ostro kampanjo proti socialnim demokratom. V prvi vrsti proti njihovega voditelja Janku Sakasovu, ki odgovarja na vladne napade v »Narodu« pod naslovom »Kdo grdi Bolgarijo?« Sakasov pravi: Bolgarije ne grdi razkrivanje socialnih demokratov in tudi ne časopisje, pač pa grozovitost njene vlade. Seznam 121 pogrešanih, ki ga je prebral Malinov v soborju ni popoln, ker se mnoge družine bolj sprave pri svojih pogrešanih. Za vse te pogrešane in umrle je odgovorna edino vlada. Bodoča zgodovina bo pisala o sedanjih bolgarskih vladah, da je bila najhujševrednejša in najbolj tiranska. Toda tudi ta ugotovitev ne bo ogrdila Bolgarije, temveč bo osramotila izključno le sedanjjo vlado.

Važna zadevica

Lepi poljski uspehi.

Kakor smo na kratko med brzojavami vestni poročali, je Svet Zvez narodov rešil navedeno skoraj brezpomembno poljsko zahtevo po jedrs 80 mož broječi lastni posadki za čuvanje municijskega skladišča v gdanskem pristanišču. Ugodna rešitev te zadeve za Poljake je šla skozi stolpce evropskega časopisja skoraj neopazeno, kar je pripisati dejstvu, da se je časopisje bavilo predvsem z drugimi dalekosežnejšimi vprašanji, ki so na dnevnem redu široke evropske politike. Pride pa čas, ko bo praznični evropski tisk znova obravnaval to zadevico in vse, kar je njo v zvezi. V prvi vrsti seveda Nemčija, nato Anglija in kakor vedno tudi Italija, ki ob vsaki priliki nastopa zoper poljske pravice v Gdansku in do koridorja čez nemško ozemlje.

Vprašanje poljskega municijskega skladišča v Gdansku se je pojavilo takoj po pravomočnosti mirovne pogodbe z Nemčijo. Poljska je že l. 1920. zahtevala, da mora poljska garnizija v Gdansku vojaško čuvati dohod k morju. Zoper to zahtevo je tedaj nastopil Japonec Ishij in dosegel, da se je v ustavo svobodnega mesta prevzel člen, ki določuje, da Gdanski ne sme biti nikdar vojaško in pomorsko oporišče. Ta določba zadeva v enaki meri Gdanski, Poljsko in Nemčijo. Ker je Zveza narodov prevzela garancijo za gdansko ustavo, je nien vrhovni komisar dolžan skrbeti za to, da se ta določba kar najstrožje izpolnjuje. Poljski, ki imajo radi svojega položaja interes na tem, niso prenehali s svojo zahtevo, ki je razmeram primerno spreminjala svojo zunanjo obliko. Dokazali so potrebo lastne vojaške transportne straže in lastnega municijskega skladišča. V tem oziru je prišlo v juniju 1921 do načelnega sporazuma v smislu poljske zahteve. Kmalu pa se je »gdanski parlament« domislil, da ne sme biti municijsko skladišče sredi luke ter je prošil Zvezo narodov za intervencijo. Nato je parlament določil takozvano »Western plat« kot pripraven kraj za skladišče.

Obrežje je bilo izrazno, izselili so mnogo družin in podirli več hiš. Stronke sta prevzela Gdanski in poljska vlada. Naravno, da so Poljaki, ko so dosegli to, zahtevali tudi svojo lastno stražo. Sedaj pa se je zopet pojavilo vprašanje, ako bi to ne kršilo gdanske ustave, kajti po mnenju evropske komisarije Zveze narodov Angleža Mac Donnella ni izključeno, da pristane lepega dne 15 poljskih vojnih ladij v pristanišču. Tega menila so se ustrašili tudi gdančani očetje ter so predlagali preložitve skladišča v poljski del luke. Mac Donnell je naslanil zadevo v Zvezo narodov, je kakor smo poročali, podjal poljski zahtevi s pripombo, da vojne ladje ne smejo pristajati ob Westernplat.

S to obliko Westernplate niso zadovoljni ne Gdanski in ne Nemčija, ki sta imela do sedaj svojo oporo v vrhovnem komisariatu, ki je Anglež in čegar neodločna določba niti ne koncem marca prihodnjega leta. Mesto Gdanski je bil dnevni skoraj izključno angleška domena, kar je povzročilo precej slabe krvi na Poljskem, kjer si želijo za vrhovnega komisarija Francoske Poljske vlade je že pred več meseci uvedla diplomatsko akcijo v tej smeri. Zdaj zahtevajo Gdanec za vrhovnega komisarija Italijana, ki bi brez dvoma že bolj skrbno vodil poljske interese v tej domeni. Ker je Svet Zvez narodov bil do sedaj na poljski strani, ni izključeno, da bo imenoval za Mac Donnellovega naslednika kak Francoski, ako tega ne bo sprejel glas Nemčije, ko nastane članica Zveze narodov. Donnellova praksa je dokazala, da ne vpliva gdanški komisar prevod avtoritete v Sveto Zvezo

narodov, očitno iz razloga, ker zveza Svet Zvez narodov kljub angleškemu in italijanskemu nasprotovanju Poljski prija na francosko stališče. Kako bo nadalje, po kaže bližnja bodočnost.

Iz navedenega je razvidno, da zadeva municijskega skladišča v Gdanskem ni tako brezpomembna, kakor se zdi. Z njo so v posredni in neposredni zvezi važna vprašanja, ki tvorijo v bistvu del vojne evropske politike in kar je za Slovane najvažnejše, del njihove lastne politike v smislu zaščitnega starih in novih pravic slovenskih držav.

Iz angleške notranje politike

Protikomunistični zakon. — Preteči razdor v liberalni stranki radi Lloyd Georgeovega agrarnega načrta. — Boj za strankino blaginjo.

London, sredi decembra.

Macdonaldova ofenziva proti Baldwinovemu kabinetu v vraščanju komunističnega procesa je bila odhita. Snodnja zbornica je z 351 proti 127 glasovom zvela nezaučno, ki in je predlagala delavska stranka. Macdonald ni prav ničesar dosegel za obsojene komunistične voditelje, propagatorji rdeče diktature ostanejo zaprti. Delavska stranka se ni zavzela za komuniste morda iz kake posebne simpatije — saj je zadnji kongres Labour Party zavzel odločno stališče proti nim — Macdonaldov korak je diktiral obzir na levo krilo stranke in na sindikaliste ter bojazni, da bi mogoče predikacije komunistov prinesli slednjim mučeniški venci in simpatije radikalno razpoložene delavstva.

Vlada ni vpoštevala Macdonaldovih razlogov in državnih podtatin za notranje zadeve Sir William Joynton Hicks je izjavil, da mora pravica hesele tudi v klasični državi demokracije imeti svoje meje. Sleherni poskus, ki stremi za tem, da s silo ali nezakonitim sredstvi spremeni ustavo, se mora smatrati kot zločin. Sir William se ni zadovoljil z golimi grožnjami, temveč je predložil tudi protikomunistični zakonski predlog, katerega ostrina zadene one, ki dobičajo denar iz inozemstva v svrhu rušenja državne varnosti. Predlog je že bil sprejet v prvem čitanju. Iz vsega tega se zrcali velika pozornost vlade napram komunistični nevarnosti, ki jo smatra za večjo, kot bi bilo soditi po počnem številu organiziranih komunistov v Veliki Britaniji.

Baldwinov kabinet sicer preživlja notranje težave, izhajajoče iz težke gospodarske krize, iz nasprotujočih tendenc v konservativni stranki in iz vidnega polemanja ljudskih simpatij za današnji režim. Te težave na so mnogo manj obširne sprito rivalstva med desnico in levico v delavski stranki in zlasti voščil hude notranje krize, ki pretresa angleški liberalizem.

Kriza liberalne stranke je že starejšega datuma. Lloyd George se je po svojem povratku iz disidentstva nazaj v pravovrno stranko sicer javno pomiril z Asquithom in celo z Asquithovo soprogo, kar je prav tako važno. Vendar je pod to formalno spravo tlelo naprej staro nasprotstvo. V svoji nezaučnosti Lloyd George ni hotel izročiti bogato založene strankarske blaginje disidentističnim nacionalnim liberalcem združenim liberalni stranki, temveč si jo je pridržal. Liberalno blaginjo so volite temeljito izsušile, zato se je stranka obrnila na Lloyd Georgea, nam prišločji na pomoč s svojimi polnimi žepom. Ta pa se krčevito brani pustiti iz rok zlata vrečo, češ da je dobil te fonde svoje dni v posebne svrhe in jih sme uporabiti izključno za njih izvedbo. Pripravljen je dati denar samo v slučaju, če stranka pristane na njegov načrt agrarne reforme.

Ta načrt hoče poddržati vso zemljo, ki bi jo nato država oddala poljedelcem v najem. Liberalcem stare šole diši Lloyd Georgeov agrarni plan vse preveč po čisti nacionalizaciji, zato ga ne marajo sprejeti. Lloyd George pa ne popušta. Na sobotnem shodu v Coventry je pred več kot 5000 poslušalci izjavil: »Na vsak način se mora zločiti mononol nad zemljo, ki je v veliki meri zakrivil bedo ljudstva!« Nanetost v stran ki je dosegla tako razmerje, da se le govorilo že o odcepitvi Lloyd Georgeove skupine, ki bi napravila zvezo z zmernim delom delavske stranke. Macdonald in Lloyd George sta že začela ljubeznejšee govoriti drug o drugem.

Zaenkrat na takih usodnih dogodkov še ni pričakovati, zakaj tako Agonij kot Lloyd George sta se zavedata, da bi razcen mogoče postali uničujoči za angleški liberalizem. Te dni se je na hanketu, ki je bil prireditelj v čast lordu Oxfordu (Asquithu) in ki mu je predsedoval Lloyd George, naglašala s poudarkom potreba po slogi liberalcev. Lloyd George je na gori omenjenem shodu tudi dejal: »Unam trdno, da pride do popolnega sporazuma na liberalnem kongresu, ki se bo v kratkem vršil v Londonu, in da bomo potem mogli staviti parlamentu predloge, ki bodo izražali soglasno voljo angleških liberalcev.«

Ta želja je pač hvalevredna. Vendar glavna vzroka razdora še nista odstranjena: Lloyd George še vedno tišči demarnico v svojem žepu in pronačija svoj radikalni agrarni načrt. Če ne pusti v prvi točki popolnoma, v drugi pa znatno, se bodo napori za odstranilo vladno angleškega liberalizma izjalovili v veselje konservativnih in laburističnih dedičev.

Temperamentna obsodba komunizma

London, 13. decembra.

Te dni je imel Churchill v nekem komunističnem volilnem okraju v Londonu govor, v katerem je med drugim izjavil:

Nobena socialistična skupina se ne ni tako omečila kakor angleška. Angleški socialisti so bili celo v evropski socialistom v Amsterdam ter so jih vpratali, zakaj niso pritiskali na one svojih ruskih bratov. Evropski socialisti so bili ngrčeni nad nevednostjo angleške socialistične stranke.

Nove knjige in revije

Ljubljanski Zvon v letu 1926.

Smer novega letnika »Ljubljanskega Zvona« se prihodnje leto v bistvu ne izpremeni, marveč ostane list v poglavitem to, kar je bil doslej: literarno-umetniška revija, zbiratelj brez vsakršnih pred-odkov v svoj krog vse pomembnejše sodobne slovenske literarnotvorne energije, ne oziiraje se pri tem na kako imaginarno sodobno, konfesionalno ali stanovsko omejenost. Edino merilo, edini kriterij bo ureditvijo v lepo slovenem in kritičnem delu tudi v bodoče umetniški — V stalnem stremjenju, približati »Ljubljanski Zvon« po možnosti višini uglednih sodobnih evropskih revij, kakor sta n. pr. pariška »Nouvelle Revue Française« in berlinska »Neue deutsche Rundschau« in je ureditvijo smatralo za potrebno, ukrepati nekaj izpremenih, ki so utemeljene v dahu časa in potrebah čitalniške občine. Tako se bo leposlovni del lista v prihodnjem letniku nekoliko skrajšal, pomnožil pa se bo njegov publicistični del s številnimi kratkimi članki, esei in razpravami iz vseh panog kulturne življenja. Vsaka številka bo tvorila čim zaključeno celoto. V to svrhu je bilo potrebno obseg posameznih števk nekoliko povečati.

Načrt za novi letnik je v glavnih obrisih sledeč:

Široka četrdesetera eponeja Joka Kozaka se v štirih poglavjih zaključijo. Nato se prične roman Vladimir Levstika, ki ga je avtor končinal že pred leti za Ljubljanski Zvon, a ga tedaj ni utegnil dovršiti. Roman je zalet iz sodobnosti in nam v obliki satirične tragikomedije kaže slovensko malomestnost ter elika tragiko nadnaravnega človeka v sredi tesnobe in omejenosti domačega življenja. Delo je pisano z vsemi literarnimi vršinami prepa pisatelja in bo zato priklopilo naše prebivalstvo in inteligentnejša čitalstva ter bilo obče priznanje. Anton Novčanek bo nadaljeval svoj veliki »dramatični mozaik« Hermana Fridrika in Urha Celjskega; razen tega bo objavil dve ertici in več pesmi. Prihodnje se nadalje obirna novela Franceta Rečka »Beg pred »encos«, ki tvori nekako nadaljevanje in konec letos objavljene »Srdnja demona« in ki vsaka kor ne na pornografski, temveč na povsem literarnodostojen in iskren način rešuje problem seksualnih zahod mladega človeka; delo seveda ni pisano za otroke. — Poleg tega je izročil ureditvijo pesnik Jože Lovrenčič svoj roman »Publius in Hispania«, čigar dejanje je zalet iz starega Rima v 2. stoletju pred Kristusom. V ljubljani zgodbi Publija in Hispanie nam pisatelj z živahimi črtami slika življenje tedanjega Rima in stremiljenja taine družbe »Sodalitas Magnae Deae« — Duha zemlje. Bogato hosta zastopani ertici in novela. Svoje prispevke so ureditvijo že izročili, odnosno objuili pisatelji: I. Albrecht, A. Cerkevnik, C. Golar, S. Gram, Ferdo Kozak, Tone Seliskar, Ivan Zorec i. dr. — V pesniškem delu bodo poleg dovedenih zastopani tudi nekateri naimajšji pesniki: Srečko Kosovel, I. Grahor, V. Kačak i. dr. — Iz prevodne literature se bo zlasti nadaljevala serija kraških, zaključnih, umetniško pisanih ertic iz sodobnega ruskega življenja pod naslovom »Nova Rusija« v prevodu ruskega rojaka N. Preobraženskoga. Po možnosti se objavijo prispevki starejših (A. Tolstoj, Drenzdov, Smelgov, Bunin) in mlajših (Zolženko, Vs. Ivanov, Pilinak, Nikitin) zastopnikov sodobne ruske literature.

V poljudnoznanstvenem delu lista bodo poleg znanstvenih zastopani naši najboljši eseiisti. V to svrhu je ureditvijo že stopilo v stik z raznimi strokovnjaki, ki so objuili svojo pomoč. Tako bo priobčil prof. Kidrič članek o slovenskem preporodu. A. Lajovic esei o kulturni politiki v Jugoslaviji, prof. Veber razpravo o problemu komičnega, P. Karlin pregledno študijo o povaljni francoski literaturi ter esej »Literatura in glazba« Ureditnik bo objavil nekaj zanimive Cankarijeve korespondence (manj pomembna korespondenca se sicer načeloma ne bo objavljala) ter nekaj eseev o vprašanih, ki se zadnji čas obravnavajo polemično («Pomeni sodobnosti v literaturi i. dr.). V eseiistični obliki se bodo objavljali pregledi o gledališču, glavi in upodabljanju etničnosti; te pregledne bodo pisali Fr. Marolt, Fr. Mesesnel in Ureditnik. Razen tega se bodo v listu razmatrivala vsa sodobna kulturna vprašanja.

V književnih poročilih, ki bodo razdeljena v pododdelke slovenske, srbohrvatske in inozemske dela, bodo sodbovali: prof. Kidrič iz svoje stranke, A. Budal, A. Debeljak, J. Kozak, P. Karlin, Fr. Albrecht i. dr., srbohrvatska dela bo ocenjeval V. Levstik. Kronika se bo delila v domači in evropski kulturni pregled in bo čitalstva informirala o vsakem pomembnejšem kulturnem gibanju.

Novi letnik se predstavi občinstvu v novi obliki in opremi: v deloma povečanem obsegu in z novim, akusnim tiskom. Vzlic temu ostane naročnina ista.

Ljubljanski Zvon stane za vse leto 120, za pol leta 60, za četr letu 30 Din; za inozemstvo 150 Din. Naroča se pri Tiskovni zadruzi v Ljubljani, Prekmurca ulica št. 54.

Ureditvijo in upraviteljstvo.

Vse svoje ideje so si izposodili iz Rusije in Nemčije ter se plazijo pred vsakim inozemskim lumpom in morilecem. Za socializmom stoji Moskva, ona temna, skrivnostna huda določa sila, ki se je pojavila po vsem svetu. Mednarodni zarotniki iz najtemnejših delov Evrope in Amerike imajo v svojih rokah veliki ruski narod in so ga oropali njegovih sadov amage, blagostanja in svobode. Ta zarotniška topla se neumorno prizadeva, da bi zrevolucionirala vse civilizirane države. Njihov glavni udaroc pa je namenjen Angliji.

Dve odlični reviji

Bližamo se koncu leta, ko delamo za ključke ob periodičnih publikacijah ter razmišljamo o tem, kaj bi naročili prihodnje leto. Da nam ho ta odločitev za l. 1926. lažja, podajamo čitateljem zopet enkrat pregled zdnjih še nenaznanenih števk dveh odličnih zagrebških revij: Nove Evrope in Jugoslavenske Njive. To sta dva mesečnika, ki spadata v našo »rheino omikano« hišo poleg drugih slovenskih prirodičnih časopisov.

»Nova Evropa« prinaša v zadnjih štirih številkah mnogo zanimivega gradiva. V 14. številki obravnava Ljubomir Stojanović srbsko vprašanje: pisee knjige »Ruska revolucija«, na katero smo v našem listu že povnovno opozirali. Aleksi Jelačić obdeluje dogodke v Rusiji med oktobrom in decembrom 1919 ter piše o bolševikih med Kijevom. Božidar Boriko, znani publicist in časnikar iz Maribora, prihodnje informativen članek o današnjem stanju slovenske književnosti: Ivo Rešin piše o položaju na denarnem trgu, beleške pa govornik o Francoskem inštitutu v Parizu ter o Romaniu Rollandu ter o francosko-komunistični anketi.

Naslednja številka 15. je posvečena smrti Petra Velikega, ruskega cara, katerega dvorletnični smrti je obhajal slovenski svet pred nedavnim časom. Prispevek dr. J. Jelačić nam poenostavi razmerje tega vladarja do inš. Slovanov, isti piše obdružje temo »Njegot in Rusija«, Nikolaj Fedorov pa piše o Levu Tolstemu kot dramatičnu.

Številka 16. je v glavnem posvečena britanskim ženam, ki so »torile med svetovno vojno toliko dobrega za srbsko vojsko. Ta zvezek ima silo doktorice E. M. Inglis, ki je mnogo pisala o položaju na vzhodni fronti. Zadnja številka revije od 11. decembra pa se bavi s književno Poljsko, obdeluje je Stefana Zermoskega, prikazuje razvoj poljskega gledališča in govori o mednarodnem gospodarskem kongresu v Varšavi.

»Jugoslavenska Njiva« govori na uvodnem mestu 10. številke o Slovanem preporodu. Članek je napisal univ. prof. Ilić. Pisatelj Vladimir Nazor zaključuje svojo novelo »Sarkove uspomene«, Stevo Stojanović obravnava agrarno reformo, Ant. Bonifacić piše o francoskem pisatelju Gidiju. Stev. II. prinaša v uvodniku dr. Vladimirja Dvornikovića spis »Ertiča laž našega vremena«, nadalje Bonifacićevu razpravo o Gidiju, objavlja članek dr. Adžije o Revoluciji in evoluciji, govori o katkovski komediji »Diogenes« ter objavlja Stanka Tomasića novelo »Crveni paragrafi«. Listek je v obeh številkah bogat in raznovrsten ter govori o zbirki Danka Angelićeviča »Jutarnja zvonca«, o Jugoslaviji na razstavi dekorativne umetnosti, o kulturnozgodovinski razstavi mesta Zagreba, o Sokolstvu, o gledališču in o umetnosti v službi prosvetnega ministarstva. A. Barac piše »Freudovi relchevi« »Crni kraljica«, Ant. Bonifacić o Milivoju Uzelcu, ki je nedavno razstavil v Parizu. Brčko Novaković o študijski rektorji, beogradske univerze Pavla Popovića »Iz književnosti«, N. F. Fedorov pa o ruskem pisatelju Nikolaju Ljeskovu.

Zaspanček — Razkodranček

Dr. Holman-Sonja Sever.

Za letnik »Zvon« Miklavža je izšla v novoustanovljeni založbi »Naše Grude« v Ljubljani »Zvon« s stili »Zaspanček-Razkodranček«. Knjiga obsega 23 listov, je kartonirana in natisnjena v dveh barvah. Na prvih straneh spoznamo »Tončka Nagajončka«, ki nima usmiljenja ne z materjo ne z živalmi: radi tega jo izkupl. Ko draži psa, zasadi živali zobe v njegovo nogo, da mora v posteljo: pes pa sedi medtem na njegovem mestu za mizo in se gosti. Druge pesem »Marička — kup pepela« nas vodi k Marički ki se je rada igrala z vžigalnicami in je slednjič sama zgorela. Tretja storja obravnava »Zamorčka in Črnčičke«: deca se najprej roza zamorčku in ga zasmehuje, potem pa pride Miklavž in pohaše zahvalnice ter jih spusti v črnčičke. »Navihani začek« popisuje zgodbo lovca, ki je šel na lov in zaspal pod drevesom; med spanjem se mu približa začek, ki vrže puščiko na lastno ramo in gre nadenj, ki ga je hotel ustreliti. »Cuclek« nam predstavi otroka, ki neprestano sosa prst in katerega ne morejo odvaditi te grde navade ne pranje ne opomin. Pa pride krčiac in održe Cucleku oha prsta! »Jutuh« je zopet dete, ki noče »uhe« ter se suhi dokler naposled ne umre od svoje trmoglavosti. »Blagčiček« je poroden deček, ki se noče dostojno obnašati ter vrne nase s prtom vse kosilo. »Videk Zrakozore« je fant, ki gleda neprestano v zrak ter se najprej spotakne nad pičkom, potem pa štrbunkne v vodo. Slednjič »Peter Smuk«: kadar je

nevihta, vzame Peter doma dežnik in gre iz hiše. Veter vzdigne dežnik in z njim Petra Smuka daleč pod oblake.

Taka je vsebina te knjige za otroke. V sil ki in besedi vidi deca lastne napake in posle dice, ki iz njih lahko nastanejo. Slikanica bo gotovo dobro došla v vsaki družini, kjer se otroci radi zabavajo ob mladinskem čitvu.

Petruska: Znamenje

V Ljubljani, 1925.

Ko je izdal Radojvo Peterlin-Petruska pred leti pri Slovenski Matci svojo prvo zbirko pesmi »Po cest in stopi«, ga je imenoval neki kritik v »Slovanu« »petra, konjenikarjeva Zupančiču in Golarju«. Danes, ko se pri nas nekoliko ostreje ločijo kritični pojmi, ne pride nikomur več na um, da bi stavlil Petrusko v isto vrsto z Zupančičem, ki otvarja v slovenski poeziji novo drbo po smrti Ketteja. Murna in Cankarja. Vendar pa ne more nčje taliti, da je tudi Petruska dober pesnik. On je poet s svojim svetom, svojimi doživljaji in čustvovanji. O tem priča tudi njegova najnovejša, druga zbirka z naslovom »Znamenje«. V tej drobni knjižici se nam kaže P-truska takšen, kakršen je v resnici: b hem je, »povsodi in nikjer doma«, dobrovoljen romar, ki hodi po slovenski zemlji. On živi z našim ljudstvom, katerega gleda na misijonu v gostini, v veselju in ljubezni. Včasih se zamakne vase, misli o ljubezni, o deklet, čuti se osamljenega in tedaj mu prvo iz porosa sdihi d bre refleksivne lirike. Intenzivnost njegovih doživlji žal ni nivoizirana. Zato so v »Znamenju« boljše in slabše pesmi. Vendar je navzlic nedostatkom »Znamenje« v Petruskovem ustvarjanju korak naprej in mi želimo, da bi bil prihodnji korak našega domačega poeta še večji, pogumnejši in še bolj neporeaden.

Dopisi

TREBNJE. Telovadno društvo Snol v Trbnju je ob priliki letošnje Miklavževe priridevte obdarovalo okoli 300 šolske mladosti s šol. priridevčinami in pocivom. Za velikodušni dar se mu šol. upraviteljstvo v imenu obdarovane mladine najtopleje zahvaljuje.

SLOVENJGRADFC. Majhna in skromna je trenutno gospodarsko pridobiva možnost našega okraja. Gospodarska kriza v industriji kakor v kmetijstvu je vsled splošne stagnacije in visokih davkov na vrhuncu. Večina občin se nahaja v strmih planinskih legah; tvorijo jih že napl. iscrpani gozdovi, važni mikri travniki in močno zaplavljeni njive. Večina kmetij ne pridela življenjskih potrebščin v zadostni množini za lastno uporabo. Iskati morajo dohodka še izven živinoreje in poljedelstva. Razen tega nas prav poznaost obiskujejo vremenske neoznade, vsled katerih uprjo posebno naši planinski kmetovalci. V pomoti tem sromakom, ki so dolgi trpeti vsled pvoenosti in poplav, se je tudi v našem srezu pridila zbirka denarnih prispevkov. Kakor smo doznali, je nabralo srezko poglavarstvo že blizu 10.000 Din. Čeprav so v vseli občinah po naročilu mariborskega škofa z veliko vnozmo in akcijo zbirali čisto pomeheli tudi župni uradi, je kljub temu uspelo našemu priobliženemu in potrebe našega ljudstva vedno razumevaločemu srezkemu poglavarju z. Viharju, da je sjašno izvedel svojo akcijo. Mnogo prispevkov je nabral z poglavar s svojim osebnim volivom in prošnjami, ostala vsota pa se je zbrala pomim pisemnih vahil pri posameznih vplivnekih in imoviteljih osrbah, zavodih ter obšnah srezu. Zahvaljujemo se z. poglavarju in vsem omim, ki so ubijeli poglavljenjem nacionalni tako lepe zneske. Za škodo vsled toče in povodnji tekem tega leta smo prešli za najhujj oškodovane sromatno posameznike razmeroma znatno podprvo v znesku 30.000 Din. — Več priridevčin kmetovalcev

SV. MARTIN PRI VURBERGU. V nedeljo dne 13. decembra je priridela tiskalna školska mladina prvo školsko predtavo s petjem, deklaracijami in ertio. Čisti dobiček je bil namenjen za postavitev lastnega šolskega odr. Šolski upraviteljstvo se zahvaljuje vsem dobrotnikom, posebej gg. Kovačiču, Partiču in Krajncu, ki so s svojimi darovi pripomeli k dohremu gnotnemu uspehu in s tem prvi polnili temelj lastnemu šolskemu odru. Zahvala gre tudi e. župniku Lajšču in bralnemu društvu, ki je radevolje odstopilo svoj društveni oder.

LJUTOMER. Narodni praznik je sokoli sko društvo priridvalo zelo dostojno. Pester program je zadivil občinstvo, ki je napl nito vse prostore v gledališki dvorani. Po pozdravnem govoru hr. staroste, je razložil pomen tega velikega dne nadzornik hr. Kavbaš. Sledile so pevskie in orkestralne točke. Moški zhor je zapel več izbranih pesmi nad vse pričakovane dobro. Istotako so hile burno aklimirane posamezne orkestralne točke. Ponosen je lahko dirigent naš hr. Krizman na tako lepe uspehe. Krna vsaga programa je bila telovadna točka, ki je priridvalo zaključila. Simbolična skupinska prsta vaia — sestava hr. Lubeja — polna naltežjih, s eksaktno izvedenih gihov, je navzročeno naravnost fascinirala. Veličasten je bil pogled na konec vaje, ko je z vrha skov pine, med skordi državne himne »Bože pravde«, vzplapolala jugoslovenska trobovnica. — Dne 2. decembra se je poslovilo društvo od svojega mlajševga delavca, odhronika hr. Komaca. Priridilo je odhlaščal sokolčki družini polnolivni veer. Številni gospodniki so v lepih besedah orisali njegovo neumorno nacionalno in kulturno delovanje. Težko bo izpolniti vrzel, zlasti težko bo utrpel izgubo hr. Komaca dramatski odrek sol. društva, katerega je vodil kot predsednik po težki poti do vedno lepših uspehov. Tudi di kot iskren prijatelj in človek izredno dobrega srca si je kmalo ocvnil srca vseh Ljutomerčanov. Snom nani bo vedno prisrčno sledovi njegovega dela pa ostanejo trajni!

Sedem dni in

Božič je tukaj! Čez sedem dni Vas torej čaka imenitna zabava in smeh od solz! Zato Vam garantira

Elitni Kino Matica.

